

UTCA A FÖLD ALATT.

dik szobán ez a fölírás állott: *«Műszaki igazgató»*. A műszaki igazgató Fehér úr volt, a kit Blazsik úr egy pesti paplan-gyárból szerződ-tetett és mivel ott csak egyszerű munkás volt, a műszaki igazgatói czimben bőséges kárpótlást talált a cseréért. No és a negyedik szoba, a mi egész pajta volt, ez volt a gyár.

Most azonban terített asztalok állottak benne és maga Alice kisasszony, a főpénztáros kinál-gatta a vendégeket. Blazsik úr ragyogó arccal járkált a mulatók között és ünnepélyes megha-tottsággal mondta:

— Holnap már ez a serény munka hajléka lesz! Dolgozni fogunk, keményen fogunk dolgozni a magyar ipar diadaléért!

Blazsik úr valóban nem tréfált. Másnap már megkezdődött a munka Alice kisasszony, a fő-pénztáros ott ült a számvéviszékben és nikkelt pénzt csavargatott újságpapírosba a munkások számára. A műszaki igazgató egész vég kashmi-rokat szabdalt föl, a munkások pedig serényen forgatták a szecsavágót és gyömösölték éhes garatjába a darabos vattát. A vezérigazgató úr kis fekete selyem sapkát tett a fejére és úgy jár-kált az izzó munka szinterén és kenetteljesen mondogatta:

— Csak daloljatok, fiaim! Így könnyebb a munka sokkal!

Volt is ám látszatja a munkának! Néhány

EGY BARLANGLAKÁS.

GYERKEK A BARLANG UDVARÁN.

A BUDAFOKI BARLANGLAKÁSOKBÓL.

elhibázott kisériet után (ezek a kezdet nehézségei, a mint Blazsik úr mondotta) elkészült az első paplan. A legelső láposi paplan!

Világos, hogy Blazsik úr ujjai közül ez ünnepélyes alkalom nem siklott ki kiaknázatlanul. Magasztos ünnepélyt rendezett, mely a magyar ipar diadal-ünnepé volt.

Az első paplant Blazsik úr a miniszternek szánta, tehát arany betűkkel ráhímezette: *«Eljen a honi ipar!»* A díszes paplan ott volt kifestve az asztal fölött zászló gyanánt és mikor Blazsik úr poharat ragadott, áhitattal fordult feléje:

— Uraim, igyunk az első paplanért!

... Ezután úgy látszott, mintha vége szakadt volna az ünnepségek sorának. A gyár buzgón és akadálytalanul működött. A műszaki igazgató folyton szép operett-áriákat dalolt (kellemes hangja volt) és a kashmirt szabdalta. A gyermekleányok a szecsavágót forgatták, Alice kisasszony a pénztár-szobában számolt, Blazsik úr pedig napról-napra kevélyebb lett. Boldogan mondta a leányának:

— Ha meghalok, te veszed át az egész gyár-üzem vezetését. Olyan leszel, mint a Krupp-kisasszony, a kiről az újságban olvastam. Versengeni fognak a kezédért!

De néhány hónap múlva egy újabb áldomás szüksége bukkant föl mégis. Ezúttal azonban

TIGRIS KITÖMÉSE.

EXOTIKUS MADARAK.

czeruzával hevenyészett czimzés állott. Megismerte Alice írását, föltépte a borítékot és hideg verejtékét gyöngyözve olvasta el a levelet.

Azt írta, hogy ő és a műszaki igazgató úr szeretik egymást, de joggal féltek attól, hogy Blazsik úr nem fog beleegyezni a frigyükbe. Elutaztak tehát Budapestre, de végtelenül boldogok lesznek, ha megkaphatják utólagos apai áldását.

Még egy kis utóirat is volt a levélben. Ez pedig arról szólt, hogy mivel a pénztárban nem volt elegendő pénz, a mivel utazásuk költségeit fedezhették volna, tehát a műszaki igazgató úr eladta a raktáron lévő paplanokat és ez össze-

get olybá tekinti, mintha hozománynak kapta volna a legnagyobbkúbb apától...

Blazsik úr betámolygott a nagy pajtába, a mely most sötét volt és csöndes. A szecsavágó — a kormány-kegy ez imponáns bizonyítéka — is hallgatagon állott a sarokban. Blazsik úr odarogyott melléje és fájdalmas pátoszszal rebegette:

— Vajh! lesz-e erő, mely újból megindítson?

Méltóságteljesen letörölte könnyeit és egy megtört szívű apa roskatag lépteivel ment vissza a vendéglőbe. Szerencsére még voltak itt néhányan.

Blazsik úr közéjük ült, bort rendelt és poharát magasra emelve szilajon mondta:

— Uraim! Igyunk az utolsó paplanért!

AZ ÁLLATI HALHATATLANSÁG MŰHELYÉBŐL.

Az oroszlánt vagy a pápaszemes kígyót nem fenyegeti az a sors, a mely a mamuthot vagy a pterodactillust érte. A ma állatai nem halhatnak ki úgy a földről, hogy egyetlen egy példány se maradjon belőlük későbbi koroknak mutatónak. Marad belőlük okvetetlenül, ha nem is az ő-

KARTONBÓL KÉSZÜLT ÁLLAT-KOPONYÁK FESTÉSE

EGY HAL SZÉTBONTÁSA.

épenséggel nem vidám, hanem nagyon-nagyon szomorú alkalom kapcsán.

Tudniillik egy este Blazsik úr a vendéglőben az új lelencház igazgatójával beszélgetett és megkérdezte tőle:

— Mikor fogják a pályázatot kihirdetni a szállításokra?

— Milyen szállításokra?

— Hát a berendezési tárgyak szállítására. No, mert a gyáram már elkészült a kétszáz paplannal és abban a helyzetben van, hogy elláthatja a lelencház egész ez irányú szükségletét.

Az igazgató nagyot nézett:

— De hiszen mi nem paplant használunk, hanem pokróczot! És a pokróczok már meg is vannak.

Blazsik úrral nagyot keringett a világ. Gyorsan hazarohant és berontott a feleségéhez.

— Hol van Alice? Ha alszik is, keljen föl!

— Dehogyan alszik! Haza se jött még a paplanguyárból.

Blazsik úr pokolian föl kacagott:

— Hahaha! Szegény gyermek! Ő még éjszaka is dolgozik, pedig ha tudná!...

A nagy deszka-pajta azonban sötét volt és lezárt. Blazsik úr gonosz sejtelemmel nyitotta ki kulcsával az ajtót és gyufát gyújtogatva botorkált be a sötétben Alice szobájába.

A szoba üres volt.

Hanem az asztalon egy levél hevert, a melyen

ÁLLATOK KITÖMÉSE.

erdőben, legalább a muzeumban. Élettelenül bár, de azért szőröstül-bőröstül.

Az a mesterség, amely ezt a muzeumi halhatatlanságot az állatoknak megszerezte, bizonyára nemcsak az állatvilágnak tett nagy szolgálatot. Nem valószínű, hogy akármelyik országnak is az lenne az ambíciója, hogy kitömött bőre üvegszekrénybe kerüljön. A családja se lehet rá büszke, mert az oroszánok nem járnak a muzeumokba — nézőközönségnek. Nem is nekük, az ő gyönyörűségekre, vagy okulásukra tömök ki az állatokat, hanem az emberek számára. Az ember tudásvágyát, megismerő hajlandóságát szolgálja a preparátor mestersége.

Ennek a mesterségnek köszönhetjük, hogy ha oroszánt, tigrist vagy jegesmedvét akarunk látni, nem kell elfáradnunk se Afrikába, se Grönlandba: láthatunk minden állatfajtából pompás példányokat üveg alatt a muzeumokban. Olyanokat is, amelyek állatkertben nem ismerhetünk meg. Az élő állat ugyanis nem bír ki minden klímát. A kitömött állat igen. Ennek már mindegy, hidegebb-e, melegebb-e a levegő, mint a melyet ő szeret. A kitömött állatnak már nem érzékeny a bőre, se a csontja.

Az állat-preparálás mesterségének két fő fajtája van. Az egyik belső természetű. A csontvázzá állítás. Ez a mesterség nagy jártasságot kíván az anatómiában, az állati test csontrészének tökéletes ismeretét. Néha valószínűs művészet, olyan nehéz és bonyodalmas. Menetel kisebb az állat, a feladat annál nagyobb. Nem kis dolog például egy halnak a vázát úgy megcsinálni, hogy annak minden szálkája a helyén legyen.

A másik ág: az állat kitömése. Ez is nehéz, lassú és nagy ügyességet, továbbá az állati formák teljes ismeretét igénylő mesterség. Egy madárnak az élethű preparálása például olyan munka, amely próbára teszi a legnagyobb türelmet és ügyességet is. Az állati preparátumok készítésénél figyelemmel kell lenni arra is, hogy a hozzáadott anyag nemcsak, hogy ne bántsa, de lehetőleg konzerválja, tartóssá tegye a felhasználható alkatrészeket, a csontot, a bőrt, a tollat.

Nekünk is vannak kitűnő állat-preparátoraink, ilyen például Lendli Adolf, volt képviselő, a ki most Acsiában van tanulmányúton: de a legtöbb állatpreparáció Franciaországban készül, a hová sok jó pénz folyik be a világ minden részéből ilyen természetutazó készítményekért.

Néhány képet mutatunk be azokból a műhelyekből, amelyekben az állatokat készítik elő — a muzeumi halhatatlanságra. Ez a halhatatlanság annyiban hasonlít az emberhez, hogy szintén csak — a halál után kezdődik.

TÓTH JÁNOS.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI ÚJ ÁLLAMTITKÁR.

A legesendesebb, de a legmunkabíróbb emberek egyike Tóth János mindazok között, a kik az utóbbi idők alatt a közelletben ismertté tették nevüket. Mióta képviselő — s ennek már 14 esztendeje — alig volt nálánál szorgalmasabb tagja a képviselőháznak, s nem volt senki, a ki pártja ügyeiért annyit fáradozott volna, mint ő. A párt mindennapi életének ő volt az éltető lelke; nemcsak névleg volt helyettese a párt vezérének, Kossuth Ferencnek, de legpontosabb végrehajtója is volt mindannak, a mit a vezér és a párt elhatározott. Az újabb évek alatt nem történt úgyszólván semmi a pártban, a miről Tóth János nem tudott, a mi-ben közre nem működött volna. Mikor belső válság fenyegette a párt életét, ő volt az, ki összetartotta az embereket, s kiegyenlítette az ellentéteket. Mikor kívülről fenyegette a pártot veszély, ő állott meg a legszilárdabb egyike gyanánt. A párt országos szervezésében a legnagyobb munkát ő vállalta, a választások vezetésében ő volt a legfáradhatatlanabb.

És ennek dacára munkássága nem ütött zajt soha. Azért kevesen ismerik az ő nagy tevékenységét. De a kik ismerik, azok tudják tisztelni s meg is tudnak bízni benne. Mert a legnagyobb bizalomra méltó karakterek egyike.

Úgy gondoljuk, a közoktatásügyi miniszteriumban is olyan lesz a működése, mint a minő

TÓTH JÁNOS VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI ÁLLAMTITKÁR.

a pártban volt. Zajtalanul és fáradhatatlanul fog dolgozni, s magyar becsülettel fog megfelelni annak a feladatnak, a melyet magára vállalt. Megingathatlan meggyőződés, mely magyar érzés alkotó részei az ő lelkiéletének, s ezeket magával viszi abba az új hivatalba is, melyet most elfoglal, mert ezekről nem tudna lemondani a világ semmi hivatalért, vagy méltóságáért.

RÓMA EGYÉNISÉGE.

Saját levelezőnk től.

Róma, augusztus 17.

(El a Bådeckerrel. — Az élet hangja. — A campagnai kordék. — A cziocziárak. — Modellvásár. — A ghetto dialektusa. — Roszticserák. — A lélek szükségletei. — Nyilvános hangversenyek.)

A ki Bådeckerrel járja be Rómát, nem ismeri meg Rómát. A Bådecker korlátokat rak a szem elé és csak a régi Rómát mutatja meg, az ősi királyvárost és a köztársaság s a császárság, később a pápaság rezidenciájának fénykorába enged némi betekintést. A mai Rómát valószínűleg elaltarja a szem elől és a ki a Bådecker patronátusára bizza magát, az úgy jár itt, mint a vak, a kit világtalan vezet: Róma mai életét, csodálatos egyéniségét nem látja meg. Pedig ez is van legalább is olyan érdekes, mint a régi Róma, mert az élettelen kövek helyett maga a mai pezsgő, forrongó élet szólal meg. Egy oly egyéni élet, a minő kevés világvárosban van meg, egy olyan egyéniség, a melyet észre kell venni. Fél füllel az élettelen kövek beszédét hallgatva, fél füllel a mai római élet hangját is meg kell hallani.

Az élet hangjáról nem képletesen beszélek. Itt hangja van az életnek. Nem oly bántó, mint Nápolyban, de szintoly hangos. És még a campagnai pásztorok hangja, a kik ugyan kőházakba húzódnak már meg, de még mindig megőrizték azt az erős, bájos hangot, a melyen a pásztorok beszélnek. A nagy város magába szívta őket, de meghagyta a temperamentumukat és ők még ma is pásztorok, a lelkük szerint. És a város arca is meglátszik ez. Az utcák még visszhangosak a régi nagy campagnai kordék döcögésétől és az ösvérek iáolásától. Ugyanaz az alakjuk ezeknek a kordéknak, mint volt évszázadokkal ezelőtt. Valami monumentális római diadalocsiból fejlődhetett ki és aztán így maradt. Magas kerek, a melyeken még magasabb lecsukható sátor van. Ez a sátor valószínűs kis lakás: van benne szék, láda, tükör és a mi még elmaradhatatlanabb, egy Mária-kép. Kívül ki van festve. Egyik-másik csak egyszerű rajzú ornamentekkel, a melyek azonban mind csodálatosan élénk színűek, de a legtöbbjén egész kis művészi freskók vannak. Valamelyik pásztornak megmaradt Giotto festhette.

Kora hajnalban megkezdik már kocogásukat

ezek a karakterisztikus kordék. Az egyik bort viz, a másik tejet, amaz gyümölcsöt, zöltséget, emez meg savanyú vizet. És a szerint, hogy melyik mit viz, fel-felhangzik az utcán:

— Meloni dolce!

— Vini castelli!

— Asparaghi e tartarughi!

Vagy a mi a legtöbbször hallatszik és a mi-ből egész opera-áriákat énekelnek az óraszámra felfogadott kikiáltó síhederek, az:

— Aqua cetosa! Valami savanyú víz, a mit a környékből hordanak be a városba és nádfonatos palackozókakban árusítják.

De ez mind jóformán csak a fülnék van. Itt vannak azután a cziocziárak, az ő tipikus campagnai viseletükben és ők már a szemnek kedvesek. Rendesen fiatal — és be kell vallanom — csodaszép lányok, az ő színes szoknyájukban, alacsony pruszlikjukban, saruban, fejükön a tipikus olasz kendőkkel és fülükben az óriási, néha nyakig érő fülöngyökkel. Ők Róma virágáruslányai és egyúttal a festők modelljei. De férfiak is járnak-kelnek ebben a csodaszép, régies campagnai viseletben és minden hét szerdáján a Campo dei fiorin valószínűs model-vásár folyik. Sehoh a föld kerekéségén anyyi érdekes fej, mint ép itt. Krisztustól egész Julius Cézárig mindenre talál itt modellt a festő. De igazi Julius Cézárokat a Trasteveren lehet látni. Négy-ötezer ember szorult itt meg, a kik magukat még a régi rómaiktól származtatják. Valóságos kaszteleket élnek. Csak egymás közül házasodnak és féltékenyen vigyáznak arra, hogy a «nemes vér» el ne korosodjon. Eddig sikerült is ez. Tiszta, nemes vonalú arczalmennyi. Külön nyelvük is van, a melyet a többi római alig ért: olasz nyelv, a melyben azonban túlon-túl sok még a latin szó.

Dialektusról lévén szó, a Teneren innen is van egy maroknyi nép, a melynek külön nyelve van: a Ghetto lakóinak beszédét kevés olasz érti. Mert itt még Ghetto van. Ma már nem kötelező ugyan, de a zsidók még most is a Porta d'ottavia mellett laknak, a kis Tiber sziget mellett, a hova évszázadokkal ezelőtt kitelepítették őket. A nyelvük zagyva, kemény csengésű. Távolról sem oly lágy, mint a többi rómaié, bár az arcukon egyáltalán nem lehet megkülönböztetni a keleti típus. Olaszok lettek, testben, lélekben, csak a nyelvüknek van valami keleti csengése.

Rómának az étkezéseiben is megvan a maga egyénisége. Nem az osteriárkról és trattériárkról beszélek, a melyek minden olasz városban megvannak, hanem a gustatózókról és a rozticseriárkról. Az előbbi olyasmi, mint az amerikai bar, csak hogy az olasz viszonyokhoz alkalmazva. Az egyszerű feketekávétól az ikrás granitáig és fagyaltig minden italfélét vagy bűsítőt kapni lehet itt. Két szoldót fizet az ember mindenért, a mi pénzünk szerint öt krajczárt, tíz fillért. Pincézr nincs, borra való nincs. Kiki állva fogyasztja el, a mit rendelt és azután, hogy elköltötte, mindjárt odébb áll. A rozticseriárban már kompaktabb ételeket kaphat az ember. Itt nyílt tűzhelyen, bőzsirban vagy olajban, esetleg nyáron sütik a legkülönbözőbb ételeket. Tengeri halakat, bakkalákat, rizses kroketteket, borjú kottelet-et, csirkét, bifsztiket, stb. Mindezt az ember előtt, nyílt tűzhelyen, úgy hogy az ember még azon melegen viheti haza. Vannak azután külön rozticseriárak, a hol az olasz nemzeti gyümölcsöt, az articsókát (carcioffi) sütik olajba. Ezek mellett rendszeren egy-egy kisebb osteria is van, a hol mindjárt jó olasz borral le lehet öblíteni az olajos utózt.

De nemcsak a gyomornak szolgál ily nagy körültekintéssel a mai Róma. Itt az évésen-iváson kívül még egy más szükségletet is ismernek: a zenét. Itt már felismerték, hogy ez kell a léleknek, mert ez a lélek táplálója, a szebb iránti nemesebb érzések fejlesztője. Itt hetenként három helyen, a Monte Pinción, és a Piazza Navonán és a Piazza Colonnán, öt-öt este, nyilvános zene-hangversenyek vannak. Nem úgy, mint nálunk egy-egy kávéházban, vagy vendéglőben, hanem a nyílt teren. És nem egy-egy privát ember fedezi ezeknek a hangversenyeknek a költségeit, hanem maga az állam. Katona-zenekarok és polgári zenekarok játszanak. Az előbbiek is magas színvonalon állnak, de az utóbbiak egyenesen művészek. Csupa zenetanár, akadémiát végzett művészek a tagjai. És nem

bécsi keringőket, selejtes indulókat játszanak, hanem klasszikusokat, a mi az ő dicséretükre válik. A publikuméra meg az, hogy ezt megérti, élvezi, tapsolja és megújratja.

Igazi magyar gögünkben mi csak fölényesen beszélünk a mai Itáliáról. Lenézzük, lekezeljük. Bájos, piszkos, lusta gyerekek mondjuk. Pedig mennyi minden hasznosat tanulhatnánk ettől a «lusta gyerektől»...

Balla Ignác.

A KIK A FÖLD ALATT LAKNAK.

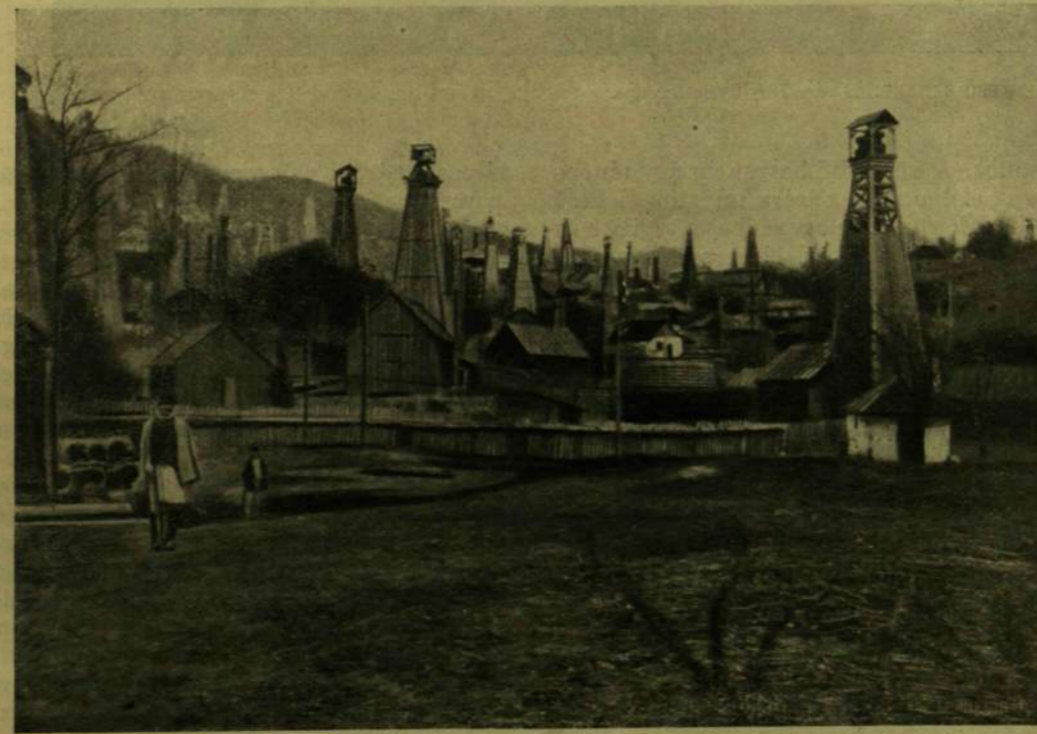
Ez a mi korunk a magasba tör, fölfelé hódít, még az országútat is a levegőbe szeretné hasítani, ezért keresi sóvár vágygallyal a léghajó kormányozhatóságának titkát. Házaink is a magasságba tornyosodnak és a nagyvárosok nemcsak síkban, hanem fölfelé is terjeszkednek. Föl, föl a felhők honába.

Rége nem volt az így. A régi kor embere, ha nem volt várúr, alacsony lakott: földszint és földszint alatt. Elegendő hajléka volt a barlang és a hol barlang nem volt, vájt magának pinczét. Ennek a lefelé való építkezésnek megvoltak a maga előnyei. A földbe, szikla-falba vájt lakás nem volt ugyan olyan szellős, levegős és világos, mint a modern ház: de az építése is könnyebb volt, kevesebb anyag és kevesebb mesterség kellett hozzá. E mellett nyáron hűvös volt, télen meg jobban tartotta a meleget, nevezetesen jó tulajdonságok abban az időben, mikor még nem volt központi fűtés, de még csak Meidinger-kályha sem és nem vitte gyorsvonalat a Tátrába nyáron azokat, a kik nem szerettek izzadni.

Ezek a földbe ásott, vagy hegyfalba vájt lakások akkor se voltak a módos emberek hajlékai; de azért sok ilyen volt, mert szegény ember mindig több volt a földön, mint milliomos. Budán, a Gellérthegy lejtőin és tövében még ma is akad egy-két maradék ennek az építkezésnek: de különösen érdekes ilyen vájt és ásott lakások láthatók Budafokon. Való, hogy ezek nem mind lakóhelynek készültek eredetileg. Borpinczék voltak és volt közöttük akkora, a mely egy kilométer hosszúságban nyúlt el a föld alatt. De közben kevesebb lett a bor és több lett az ember. A hordók helyét családi tűzhelylye avatta a szükség és mai napig is lakásnak szolgál sok ilyen pinczeüreg. Nem valami diszes, de azért alkalmasint itt is stájerolnak néha.

A ROMÁNIAI PETROLEUMKUTAK.

Alig jut ki a predeál—bukaresti vonat a Kárpátok vadregényes völgyeiből a lankás dombvidékre, szokatlan képek sorozata tárul az utas

A BUSTENARI PETROLEUM-FÚRÓ TORNYOK.

A ROMÁNIAI PETROLEUM-FORRÁSOK.

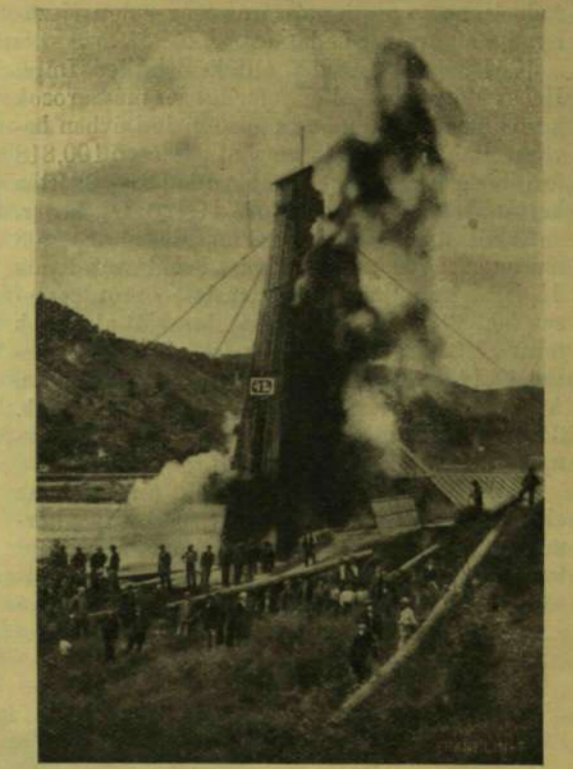
KITÖRŐ PETROLEUM-FÚRÁSOK.

elé. Az állomásokon a tartálykocsik száza állanak a rakodóhelyek vascsövekkel nehézkes, otromba vasszerszámokkal vannak tele. Az előbb tisztá, friss hegyilevegőhöz szokott tüdő nehezen szokik a nyers petroleum átható szagához. Mindenfelé sürgés-forgás, a nehézkes ökrösszekerek gépjárműket, vasszerszámokat, gerendát, deszkát és más szükséges dolgokat szállítanak a bányákhoz, az állomások előtt a parasztszekerek légiója várja az utasokat. Nagy lármával kínálják a rozoga, rázós alkotmányokat.

Szálljunk le a cápinai állomásnál és folytassuk székereken utunkat a romániai petroleum-kiaknázás központja, Bustenari felé.

Cámpina mezővárosba pár percznyi kocsi-kázás után érünk. Amerikai kép tárul elénk. Az alacsony viások között a hirtelen meggazdagodott spekulánsok izléstelen, fényes palotái emelkednek. Az utcák piszkos, keleties néptömege között a világ legkülönbözőbb nemzetieinek képviselőit látjuk. Hollandusok, bórihorgas angolok, beretváltképző amerikaiak, a keleten elmaradhatatlan németek tűnnek fel legelőször. Néhány mordképző orosz a «Potemkin» matrőzaiból került ki. A kereskedésekben a hagyományos «zsido» helyett bakáni helyettesít, a görögöt találjuk. A sarkon turbános török árul edességeket.

A város végén hatalmas, folyton épülő raffi-

néria foglal el egy egész városnyi területet. A hatalmas petroleumvállalat, a «Steana Romana» tulajdona. Már 5 éve épül, de csak az idén lesz teljesen kész, bár egy része már két éve üzembe van helyezve.

Alig tíz percz múlva a Doftana folyócskához és vasbeton hidján keresztül Doftana községbe érünk. Dőltre a «Steana Romana» vízszivattyú és villanytelepét és a «Credit Petrolifer» szivattyútelepét látjuk. Ezek szolgáltatják Bustenarira a szükséges villanyerőt és a fűrészekhez szükséges vízmennyiséget.

A Doftanával egybeépített Telega falun áthaladva meredek szerpentinúton érünk a Grausor-telephez. Az úttól balra a szakadékból tavak kékli vize kandikál elő. Ezek a hajdani bedült sóbányák mélyedéseiben képződtek. Jobbra az úttól, lankás völgyben fűtőtornyok emelkednek a zöldelő fák között.

Még néhány percznyi út és egy kerülő mögött előtűnik Bustenari sok száz fűtőtornya. — Hatvan társulatnak közel félezer mélyfúrása és kétezer petroleumkútja aknázta ki a földmélye gazdagságát. És a fűrészek száma folyton szaporodik. Legtöbbül hosszú vashengerrel merítik a nyers petroleumot, míg néha a nagy nyomás alatt levő folyadék iszonyú erővel tör ki és artézikut módjára szókik közel félszáz méter magasra, leszakítva a fűtőtorony tetejét is. Ha a feltörő petroleumoszlop nem elég erős, akkor a fűtőtorony oldalnyílásain tör magának utat.

Ifj. Aradi Viktor.

HÚSDRÁGASÁG MA ÉS HAJDAN.

Lassan és észrevétlen fontos gazdasági esemény küszöbére léptünk át a fővárosban. A hús árának ijesztő módon tapasztalt emelkedése meghozta nekünk is a lóhús-kimérés hatósági engedélyezését. Semmi józanság, semmi igazságosság nem volt elég ahhoz, hogy a fogyasztó közönség jogos érdekei összhangzásba legyenek mesterséges úton hozhatók azokkal a közgazdasági tényezőkkel, melyek a piac árai megszabásában döntő súlylyal bírnak. De a húskalmitás ezzel még nincs leküzdve, mint a hogy nem lesz leküzdve ezután sem. A hús árának emelkedését a XVI. század közepétől kezdve pontról-pontra kimutathatjuk a maga természetes irányzatában, s mindamellet, vagy ép azért, nagy merészség volna azt állítani, hogy ebből a társadalom vagy a termelők bármely osztálya valami hasznot látna.

Vizsgáljuk közelebbről kissé a mészáros-ipar helyzetét a történeti adatok világánál, tekintettel a húsárakra. Azt kellene hinnünk, hogy ez a helyzet egy östermelő ország természeti gazdagsága közepette valami irigylendő lehetett régen. Pedig épen a legalacsonyabb élelmi-árak idejében, a XVIII. század folyamán ez az ipar nehéz válságon ment keresztül itt Pesten.

Érdekes bepillantást enged egy XVIII. századbeli nagy pesti mészáros-cég üzleti viszonyaira a következő adat.

1771-ben társaságba álltak Schuller Imre, Haasz Mátyas és Voltenhofer Ignác mészárosok közös üzlet céljából. Az első üzleti évben bevásároltak 3152 darab marhát összesen 100,818 forintért s így a marha darabja átlag 31—32 frtba került. Üzemköltségük volt 11,420 frt 41 kr.

Ebből kimértek ugyanazon idő alatt 2208 marhát, fagyút és hulladékot is beleszámítva s 21 darab méretlen (ungewichtige) ökröt összesen 50,380 frt 72 krért, tehát darabját alig több mint 22 frton. Élve eladták 947 darabot összesen 44,113 frton, tehát darabját átlag 46 frton. A 22 és 46 frt közötti közepár, mint látjuk, 34 frt, tehát alig valamivel több, mint a meny nyibe a marhák darabja került.

A kimérésre tehát körülbelől ráfizettek az akkori mészárosok. Az élősúly szerinti ár, bármilyen olcsónak tetszik is ma, nem állott arányban a vágott marha húsa piaci árának olcsóságával. Az üzlet minden bizonynyal passive

armádiában, számszerint 1036 darabot; ezt aztán Pestre hozták Argóry Demeter budai kalmár közvetítésével a következő szállítási költségek mellett:

Kampanból a temesi határvámig 39 piaszter, harminczad adó a «császár területén» 120 piaszter, a kontumaciótól Pestig fuvarbér 450 piaszter, egyéb költségek 70 piaszter. Összesen tehát 2649 piaszter.

Eladták pedig e bőröket: 25-öt 3 frt 50 kr-ával, 5-öt 3 frt 20 kr-ával és 994-et 3 frt 20 kr-ával, összesen 3284 frt 30 krért, úgy hogy a költségek levonása után 558 frt 17 krban osztokodtak tisztán a vállalkozók ez egyetlen szállítátnál, a mi a befektetett tőkének majdnem 25%-os kamatozását jelenti.

Ráczok és görögök foglalkoztak főképp a sertéskereskedéssel s a felhajtott sertések pártját már 1774-ben 27 frt 36 krban látjuk itt Pesten becsülve. Meggyőződhetünk ebből, hogy már 150 évvel ezelőtt értéktek a «tőzsérek», «kuszmerkedők» és «kompliskodók», a mint a marha- és sertéskepeczeket akkor nevezték, az árak fel-

Hát még az a sok vexatura, melynek a régi mészárosok mindenféle avult kiváltság alapján volt kitéve! A bányavárosokban például a fagyút senkinek sem adhatták el addig, míg a bányászok a maguk elővételi jogát nem gyakorolták a szappanukhoz és gyertyáikhoz szükséges mennyiségre. Rozsnyó városában is így volt, azzal a különbséggel, hogy ott péntek délután három órán túl mindenki szabadon vásárolhatott a megmaradt fagyútból. Más helyeken a marha nyelve a bírónak volt törvényes illetménye. Báránypörökre rendszeren a helybeli szűcsöknek engedtek elővételi jogot, mielőtt azokat más helyekre kivinni szabad lett volna. Természetesen bizonyos napig, pl. áldozó esztörtökig, vagy Úrnapig már kellett egyezni a méltányos árban, különben semmi sem állta útját a bőrök vásárra vitelének.

Ha Pest városa oly szigorral járt el a hamis mértékkel mérők ellen, hogy pl. Pettermann András és Hanz Mihály mészárosokat 52, illetőleg 16 frt bírságban marasztalta e miatt, s mert nem fizettek, le is záratta, viszont Szeged

AZ ELSŐ SZEREPLÉS. — Jely Gyula fényképe.

zárult volna, ha a fagygyú értékesítése a szappanfőzőknél nem eredményezett volna szintén 11,651 frt 33 kr, a mivel az összes bevétel 120,320 frtba emelkedett 113,238 frt kiadással szemben. A fennmaradó 5567 frt 21 kr. tiszta hasznából elszámolás után a három cégtagárs mindenikére 1855 frt 73 kr. jutott.

Bizonyos tehát, hogy a mészárosok nem épen tartozott a jövedelmezőbb mesterségek közé a régi Pesten sem. Erre vall az is, hogy a derék mesterek sorra buktak, nem tudtak megküzdeni az idők mostohaságával s egymásután árverezték el boltjaikat, sőt mesterjogaikat is odaadta a város a legtöbbet ígérőnek, a mi ellen a szűcsök természetesen erősen tiltakoztak s vonakodtak az így szerzett jogokat elismerni.

Jövedelmezőbb volt az ökrbőrökkel való kereskedés, melyet legnagyobb részben görögök izek csekély befektetéssel és minden nagyobb kockázattal nélkül. A dolog egyszerű volt. Például Hadzi János és Csetri Dimza uram összeadtak 1918 piaszter kapitálissal, hogy azon marha-, tehén- és ökrbőröket «egyest», azaz vegyesen vásároljanak. A bőröket megvásárolták a muszka

hajtásához. A közvetítő haszna ép úgy ránehezedett az élelmiszerek árára, mint ma s a hatóság árlimitációja nem orvosolhatta végleg a bajokat, mert csak egyoldalúan a húsmérőket nyomta. Így aztán az is megértendő, hogy egyes mészárosok hamis mértékhez folyamodtak s a súlyból igyekeztek lecsapni.

Pest város azonban nem vette trefára a dolgot. A mészárosokat megidéztette a városháza s kemény büntetéssel sújtotta a hamisan mérőket, mire ezek sztrájkjal fenyegettek s megtagadták a hűskimérést. Már-már minden sztrájk között a legveszedelmesebb fenyegette volna Pest város lakosságát, ha a hatóság szigora és bölcsesége a további bonyodalomnak elejét nem veszi.

Súlyos és nyomasztó volt kétségkívül a közigazgatási teher is, mely a mészáros-iparra nehezült. Az 1770-es években Skopek József mészáros mester a Dunaparton az úgynevezett téli átjárónál birt székéért nem kevesebb mint 515 forint évi árendát fizetett a városnak. Mikor aztán az árenda három évi összegével hátralékban maradt, anyagi romlása megérett s nem tudta többé feltartoztatni bukását.

városa elnézőbb volt s méltányolta a mészáros- iparosoknak a megélhetésért folytatott súlyos harcát, megengedte, hogy nagyobb kimérések-nél két lat hiány a mészáros javára essék. Nyitramegye is beleegyezett az 1680-iki takarmányszűke folytán, hogy húsvétól pünkösdig a marhahús fontja feljebb emeltesék, Nógrád-megyé pedig 1711-ben engedte meg, hogy tekintettel az élőállat megdrágulására, a marhahús fontját egy ideig hét krajczárért bocsáthassák a mészárosok árba.

Mondhatnók, mindezekkel a példákkal szemben még Pest városa bizonyult legszűkreblübbnek. Pedig vágatni sem volt szabad az e célra kirendelt biztosok, az úgynevezett «húslátók» engedélye nélkül, ezeknek pedig minden levágott szarvasmarhából vagy sertésből szintén kijárt egy font, s övök volt a büntetéspénz egy harmada is. Ha pedig engedélyök nélkül mert valaki marhát levágni, ennek húsa ingyen került szétosztásra.

A húsdrágaság egyáltalán nem új problémája a mi közéletünknek. Megvolt ez mindenkor egy vagy más alakban.

A HÉTRŐL.

Thury Zoltán. Ez az író csak most először árulta el, hogy fiatal volt, a mikor meghalván, megtudjuk róla, hogy mindössze harminczhat esztendő volt. A míg élt, munkáiban a fiatalságnak jeleit nem mutatta. Semmi derű, semmi bizalom, semmi jókedv, sőt semmi reményesség. Különös dolog ez. Ime, hát vannak emberek, a kik már kiábrándultak a nélkül, hogy ábrándoztak, csalódtak, a nélkül, hogy bizakodtak volna. Szegény Thury Zoltán úgy látszik már gyermek korában átélte, sőt elfogyszította mindazt a kedveset, szépet, jót, a mi más embernek ifúságát verőfényessé teszi, mert mire a lantot a kezébe vette, már egy megékelni való szép illuziója se maradt. Az ő érzésének, gondolatának és képzeletének birodalma a szenvedésnek és nyomorúságnak köves talajú és sötét, páras levegőjű országa volt. A fáradt, a megtört, az ingerült és elégedetlen lelkek festője és komor szószólója volt, ezeknek az életét rajzolta és ezeknek a sorsát mesélte véres őszinteséggel, minden szépitgetés nélkül, nagy szakértésével a szerencsétlenségnek és fájdalomnak. Az emberek nagy tömegének nem tetszik az ilyen mese, a melyik nem vigabb, sőt szomorúbb a valóságnál; csak megismerést ad, de nem vigasztalást. De becsületes ember nem adhat mást, mint a mije van és igaz poéta csak a maga dalát énekelheti. Thury Zoltán — a polgári nevén újfalussi Köpe Zoltán — pedig becsületes és igaz talantom volt. Nem lehet mondani, hogy a sors mindennel adása maradt volna neki, a mivel tartozott. Voltak sikerei és része jutott a boldogságból is, volt felesége, jó felesége és négy egészséges, szép gyermeke, de a sikere soha se volt teljes és a boldogsága örömebe mérget kevert a keserű, erős sejtés, hogy nem lehet benne sokáig része. Érezte hogy nem él sokáig, mert irodalmi munkáiban sok a bucsuzkodás. Fáradt és rokkant fizikum volt, minden sikernek, a melyet a sors neki szánt, sietnie kellett volna, hogy koszorúját még fejére tehesse. De nem sietett. Ime, hogy meghal, három darabja hever még előadatlanul a színházaknál: ezeknek a dicsőségét a lomha sors már ellustálkodta tőle. Hívei egyaránt sirathatják a poétát és a poéta sorsát, életének és halálának szomorúságát.

Leányok. Micsoda különös sereg az, a mely most az égő Oroszország füstfelhői között ölni és halni vonul! Soha semmiféle forradalom ilyen csapatot nem látott. Egy sereg viruló fiatal leány, de a kezében nem virág van, hanem tör, bomba és revolver. Mennek gyilkolni és meghalni. Most két esztendeje lesz a télen, hogy egy havas novemberi éjszakán a schlossburgi erőd hátsó udvarában kivégezték a tizenkilenc esztendőes Velikov Verát, egy moszkvai orvos leányát, a ki bombával indult a kormányzó palotába. Hány ifju társnője lépett már azóta a szegény kis Vera nyomába? Annyian vannak, hogy számon tartani őket nem lehet. Ment utána Pitrof Heléna, egy generális leánya, Kaulbars tábornok, az odesszai kormányzó leányának barátnője, a ki úgy indult ezekhez látogatába, hogy fölrobbantja az édesapjukat. Kaulbars megmenekült, de Pitrof Helena meghalt. Az a leány, a ki a héten, hétfőn a peterhoi állomáson négy lövéssel megölte Minn tábornokot, a varsói Karaffát, sikeresebben dolgozott. Ez tudott gyilkolni, mielőtt a bitófa alá lépett. És vajjon hány leány van még Oroszországban, a ki a kézi táskájában bombát és a szívében halálos eltökéltséget rejtget? Hol van vége a sornak, mely a ködből, a sötétségből indul és fölrobbant pokolgépek füstfelhőjén át a vesztőhely felé tart? Ilyesmit még nem produkált a história fantáziája és a szívekben megfagy a vér, elgondolván: a keserűségnek és az elszántságnak micsoda látatengere hánykolódhatik ott, a hol a leányszobákban bombákat rejtgetnek és a leánylelkében tavaszi ábrándok aranyos fátyola helyett gyilkos merényletek halálos terve szövődik. A hol a vesztőhelyre siet a leány, mert fiatal lelke legnagyobb kötelessége útjának ezt az ösvényt itéli. Lehet-e ennél szerencsétlenebb, boldogtalanabb, sötétebb ország bárhol is ezen a világon?

A távgyalogló. Budapestén a mult héten megállított a rendőrség egy nagyon nekilendült ifju francziát, a ki alkalmasint — ingának képzelte magát. Órák hosszat lengett az Andrassy-út eleje és vége között. Állítólag hetvenkét lengést akart csinálni, azaz ennyiszor akart meglehetősen gyors tempóban végiggyalogolni a közel három kilométeres úton, de szerencséjére megállították, még mielőtt összeserkadt volna. Mert hogy összeserkadt volna, az bizonyos. Bues úron, így hívják a fürgé frankot, nincs mit elmélkedni. Nem úttörő az ilyen vállalkozások terén, a melyeknek a feltűnési vágy vagy az éhietetlen élelmesség heverő energiája a forrása és az értelemnek bizonyos szelíd meghibbanása az irányítója. Láttunk már ennél furcsább francziát még németben is. Harmadéve irtak a lapok arról a derék nürnbergiről, a ki úgy gyalogolt a városból Párisig, hogy egy üres hordót görgetett maga előtt. Azok, a kik arra vállalkoztak, hogy csónakon kelnek át a tengeren, már akár klubot is alapíthatnának, annyian vannak. Haszna, célja, értelme, anyagi vagy erkölcsi értéke az ilyen vállalkozásnak nincs, mert ha a nürnbergi atyafi kísérlete sikerül is, az emberek azért továbbra is vonaton mennek Párisba és nem gyalogszerrel, üres hordót gurítva maguk előtt. Amerikába is gőzhajón utaznak és nem csónakon. Az ilyen vállalkozás tehát etikailag nem érdekes. De érdekes az, a mit foltár a hatásában. Érdekes, hogy a száguldó francziát azért kellett megállítani, mert a nézőközönsége eltölte az Andrassy-utat. Ez a közönség, egybehangzó becsésszerint, több volt mint ötvenezer ember. Munkások a műhelyüket, kereskedők a boltjukat, szakácsnők a konyhájukat ott hagyták, hogy lássanak egy embert, a ki — siet, holott nem volna muszáj neki és szaladgál az Andrassy-

úton, holott ilhetne békén vagy mehetne vilamoson. És ez a tömeg kitartott, izgult, lelkesedett, sőt a fürgébbje együtt robotgott is a lihegő gallussal, az egyetlen emberrel, a ki a belsejében már bizonyára unta a mulatságot. A vállalkozásnál ez a hatás érdekesebb és tanulságosabb. Bizonyosága egy óriási és szinte meghatóan gyermekes fogékonyságnak, a mely e város népének lelkében szunnyad és a mely bizonyára megérdemelné, hogy — méltóbb törekvés, szebb cél, erkölcsben gazdagabb vállalkozás hódítsa meg magának.

Malőrös emberek. Magyarországon nem minden harmadnap esik meg, hála Istennek, hogy valakit a pályaudvaron kiraboljanak. Ha megtörténik, ez rendkívüli dolog. De a legtrikább dolog is megeshetik és a nyár elején csakugyan megtörtént, hogy a püspökladányi állomáson egy elszánt gazember megrohant és kifosztott egy utast. Ha ez az utas Rockefeller lett volna vagy legalább is Rothschild báró, a támadás nem lenne egészen megmagyarázhatatlan. A nagy szákmány reménye fölesigázhatja a vakmerőséget. De a kirabolt utas nem volt I. D. Rockefeller. Rothschild báró se volt. Kisebbségi milliomos volt. Sőt egyáltalában nem volt milliomos. A kit kiraboltak, egy vidéki — néptanító volt. A magyar néptanítók között pedig még Püspökladányi tájékan se akad milliomos. Ez a szegény, malőrös néptanító is egy esztendőn át kuporgatta össze azt a pár száz koronát, a min az utazás gyönyörűségeit akarta megízlelni. Összekuporgatta és az első állomáson — elrabolták tőle. Úgyan kinek nem jut az eszébe a szegény Akakievios Akaki köpönyege, a szegény ember szegényszerencsének halhatatlan szimbóluma? Ime: az élet megint megírta ezt a megkapó tör-

AZ ITATÓ KÚTNÁL. — Csorna Károly rajza.

ténetet, ezuttal Püspökladányon. A szegény tanító most kártérítést követel — a vasúttól, mert ennek a portáján történt a dolog. Egy tréfás ember erre ezt mondta:

— A vasút fizesse meg a szegény ember kárát és örüljön, ha ennyiben marad a dolog. Mert megeshetik az is, hogy kártérítést követel tőle — a rabló is, a ki bizonyára kövérebb szakmányra számított, mikor erre a vakmerő tette elszánta magát!

IRÓI LEVELEK.

Kulturhistorikusnak, irodalomtörténésznek, életrajzíróknak és szociológusnak egyaránt, — az írói levél vagy napló, mindig egy-egy kapu, melynek nyílásán keresztül korszakok életének és írói egyéniségek mivoltának őszinte képét ismerheti fel. Az írói munka, miat szellemi produktum, egymagában nem elégséges az író létezésének és törekvéseinek kiismerésére. A levél azonban, melyet őszintén, minden hátsó gondolat és érdek nélkül írt, olyan tanuallomás mellette, melynek adatait legtöbbször bizalmatlanság nélkül elfogadhatjuk. A mi irodalmunkban különböző korszakok írói levelezése egyúttal kiegészítését adja egy-egy kor politikai, irodalmi és kulturhistoriai életének. Kazinczy hatalmas levelezésének ismerete nélkül a XVIII. század és XIX. század eleji irodalmi mozgalmakat alig tudnók megérteni s e mellett ez a becses levelezés a kulturhistoriai élet majdnem valamennyi mozzanatához adatokat nyújt. Az 1825-től 1850-ig terjedő időszak életének érdekes magyarozói ma levelek, miket Bajza, Vörösmarty, Toldy, Széchenyi és Petőfi hagytak hátra, ellenben az abszolutizmus alatt dolgozott írói alakok törekvései leghiányosabban vannak feltárva ma is az itt-ott közölt levelezésekben. Ebből a szempontból becses és nagy értéket jelentő gyűjtemény a Lisznyai Kálmán írói hagyatékának az a része is, mely egykorú levelezéseket tartalmaz főként az 1850-től 1862-ig terjedő irodalmi és politikai korszak életéről.

Magyar író számára ez a kor volt ugyanis a legküzdelmesebb és legemesebb hivatást nyújtó a XIX. század válságai között. Négy éven át ostromállapot alatt tartották az országot és tizennyolc éven át alkotmány nélkül, az összes jogok elkobzásával egy olyan rendszert kényszerítettek a nemzetre, mely minden nemesebb törekvésnek ellene volt és ádáz gyűlölettel lépett fel minden olyan kísérlettel szemben, mely a megszokott jogfolytonosság visszaállítására czélt. A ki ebben a szomorú korszakban becsületesen teljesítette kötelességét, azt a nemzet is az elismerés és a hála annyi jelével halmozta el, mely kiemelte nevét az ismeretlenségből és népszerű, kedvelt alakjává tette az egész magyarságnak. Ilyen okok miatt vált majdnem hihetetlenül kedvelté az abszolutizmus alatt Lisznyai Kálmán. Írói hagyatékának három olyan levelét ismertettük ezuttal, melyek más és más szempontból érdekes adatokat nyújtanak az abszolutizmus alatti írók törekvéseiről. Egy kivételével az ötvenes években íródtak e levelek, az 1847-iki dátumú és Visontai Kovács János által írott levél azonban tartalmánál és vonatkozásainál fogva válik nagyértékűvé. Petőfi egykorú szatmári időzéséről számol be ugyanis ez a levél, de ezenkívül tartalmazza Petőfinek egy sajátkezűleg bele írott rövid levelét, melyet abból az alkalomból írt Lisznyaihoz, a mikor a Pester Zeitungban árverési hirdetés jelent meg ellene. A másik két levél Riedl Szendőtől és Simonfy Kálmántól való. Az első érdekes finomkodó, negéyes hangja miatt is, de az által is, hogy a prágai cseh ifjúság és írók magyar szimpatiajával megismert, a Simonfy ellenben hazafias tendenciájának tudatos, határozott, mondhatni meghatározó őszinteségével. Nemes törekvésekre, becsületos és hazafias ambíciókra mutatnak vissza e levelek és a magyar íróknak azt a rokonszenves, derék típusát mutatják be, ki a nemzeti ügy szolgálatában és a nemzeti becsület védelmében találta fel hivatása igazi teljesítését. Ez a szempont adja e levelek jelentőségét a mazedekességeken kívül, a melyet tartalmuk által az irodalomtörténetírás számára nyújtanak. Mind a három levél különben Lisznyai Kálmánhoz van intézve és így következik.

THURY ZOLTÁN.

I.

Szatmár, július 17-én. 1847

Kedves Kálmán pájtás!

Parve tibi in video sine me
liber ibis inurberem, heu mihi
quod Dominus non licet ire
tuo! tudja fene ki.

A kétségben esett szerető kedvesénél! a szomjas porlepett utas a forrásnál! — a beteg selymülő gyermek az orvoságok segítő chaosánál, az éhező szegény hajdan úr Rotschild bankja fiókjánál! — A futó agár a nyúl hátánál! — Én pedig ha most nálad vagy véled lehetnék, — hogy miért ép e perczen veled? Azt bár nem tudom! nem is tudhatom — adnék sokat igen sokat!

Vetted e levelem? Kérdez e soroktól nemde — felelet igenis nem! — a postás mondja, hogy sem nem volt, sem nem nincsen, sem nem vagyon, nem természetiyk itten! — írj hát, ha azt akarod, hogy kétségbe ne essem feleletet te rossz fiu! — rossz barát!

Petőfi ki veled; mivel te Párisba és tudj isten minő — don és — isokba menni akarátok itt van, és ugy mint Bulven oldalán Kertbeny Carl Mária örvend életének anyyali isteni Juliája oldala mellett, nála töltött két egész nap után jött ide ismét tegnapi este vissza, hol az én sógoromnál Papp Endrénél egy kovartályon vagyunk. En igen igen beteg valék, mert már javulok, csak-hogy savanyut etc. ennem nem szabad ez baj, — nagy baj, — és híglegelés miatt, mely 10—14 napig kinezott, Erdélyi utam helyett itt kell fekvem hol, — hol pedig most már séfűndítva az ur isten adta időt eltarisznyázom, s e hó végén pár napra Pestre megyek, s ha akkor véletlen itt leszesz elmondom, hogy Petőfi mit mivel szep. 8 án! — Sokat emlegetünk vele, mondjuk s mondja, hogy nagy bolond az a Kálmus, eh de Krisztusi jó egy derék fiu is ám! — és kedves gyerek én nagyon szeretem mondom én, én is monda, P. és így sokat beszélünk rólad, és többnyire este fele emlegetünk, csak azért, hogy egész nap ne légy kénytelen csuklani. — P. épen most olvasta fel ma délután írt gyönyörű költeményét, — Phantasia, melyben leir keletet, nyugatot, mindent mi szép nagy és kicsi etc. a világ csodái? és így végzi be midőn elönté phantasiáját a papiron:

S mindezt két szemben látám; kedvesemnek
Sötét világot ábrándos szeméni! —

Strassburg, július 17. 1847

Vándortárs!

Igy kellett Pestre jönnöd? lásd, nem győztelek bevárni, végre magamnak kellett elindulni a roppant nagy utra. Iparkodjál utánam, még ott lehetsz Párisban, mire én ott leszek. Hanem egy dolog igen meglepett; hát te már a Pester Zeitunghoz is oda szegődöttél dolgozó társnak? olvastam művedet... a sequestrumról. Servus, öcsém!

imaadó Sányid.

Ecsém P. hozzád fene gyanusítást írt, hogy te irsz a Pester Zeitungba, — mi a manó? ez fene historia, megmondom vigyázz magadra, mert a váltó feltörvényszék még megkerít írniokul, oszt leszel gradálva íróbul írniokká! — etc.

Hogy van Sz. Pali? csókolod nevében és Madács Palyát is tiszteld, Jankovits Gyurit is csókolom, és ölelek mindent, mi szeret téged s engem! Bakody pájtásunkról se tudok semmit, annak sem vettem egy sorny levélét sem, ugyancsak irhatnál, s reményilem szavadnak embere leszesz s irsz már valahára te is? — barátodnak a távolban, ki örvend látni az őszön Nogradba, ha isten is akarja, ölelle maradván örökre hiv barátod V. Kovács Jani.

Sükeyt et Comp tisztelem. Mocsary Lajos téged tisztel, írj neki Freuvaldenba neve alatt Platz No 153. ő egészségesedik ugyancsak.

II.

On gonosz!

Ha én önt csak mint hazám legjelesebb költőit egyikét tisztelném, s mint barátomat, ha szabad mondanom, annyira nem szeretném, a mennyire tisztelém, bizonyosan két esztendő múlva sem volna vége azon keserű szemrehányásoknak, melyekkel — távolléte daczára — Önt üldözi meg nem szünném; de így: «nos veniam damus.»

Tehát egészen büntetlenül marad? Korántsem. Azért írom a jelen sorokat s ezek homlokára a két szót:

Ön gonosz!

Elmenetele napján, én — nem is sejte semmit — a cseh fraterok közül a legderékabbakat magamhoz hívtam, hogy óhajításuk szerint alkalmuk lehessen az annyira megtetszett «hogy hívták Mátyást» költőjét meglátni. Hatot tít — együtt vagyunk: arezképe megkoszoruzva ragyogott 6, mondom hat (és pedig Apollo) gyertya közt: — a báró egynehány palack egrit húz ki zsebéből; a csehek figyelme a képről az asztalra fordult stb. stb.; de a ki nem jött, Ön volt.

Sietek Böhm-hez; az ajtót nyitva hagyom, a tisztek karomkodnak stb.; — semmi, semmi! szállására szaladok, ott valami három családot vertem fel nyugalmából, míg a valódira találtam: «Heute früh sind sie fort!» mondta phlegmatikus, isszonyú phlegmatikus hangon a házi úr.

«Gonosz» gondoltam magamnak: s nem szóltam semmit, hanem haza jövén, felakasztottam — magamat? nem! a csehekét? — nem! hát kit? — Önt, az az: jobban mondva — arezképet — a falra. Addig nem veszem le s addig nem nézem meg, míg nem felel, ez a szörnyű ítélet. Ugy-e remeg? talán sir is, de hiába, post festa.

Mégis megjelentek százszor is, hátha itt lett volna! Isten mentse meg — fileit!

Elment! ez múlt; hát jövőre névze: Eljön e még, s mikor?!

Tomoryval beszéltem: a levelét — első pillanatban elég oktanulni én törtem fel, csak a tartalma mutatta, hogy nem nekem szót. Azt is Tomorynak adtam át. Merész, de szép vállalat: neki is megtetszett! Sokat beszélünk felőle, a többit Ön — egészítse ki. «Akarjuk, tehát lesz», ez legyen a jelszó, s a vállalat ténynyé válik. Adja Isten!

«Sirok» című költeménye szűk; — benne pezsg a vér, s erő a gondolatban szintűg, mint a kifejezésben.

Hát kedves jó neje jobban érzi magát — Pesten! Hát az a kis fiu! Irigyelem sorsát, ha ellenségem volna.

Hát a mokus! s a többi: kakuk, bagoly, denevér vagy eszalagány: egyezőval: a mozgó Menageria.

«Mátyás» a már csehre van fordítva, s a Lumirban meg fog jelenni. A fordítás sikerült, bár szinte csak fordítás.

Ugyhiszem nemsokára meglátjuk egymást: azért befejezem levelemet; — ugyis elég bolondot írtam már öszve. Bocsánat!

Eljén boldogul, s emlékezzék: «legalább egyszer egy esztendőben» barátjára Riedl-re. Prágában, december 17-én.

III.

Abony, 1855. márczius 14-én.

Lelek barátja, édes Kálmánom!

Szívemnek rég táplált reménye, az, melyet veled most közlendő vagyok. — Te adtad az első vágyat lelkembe legeslegeső találkozásunkkor, tudod midőn Pesten a szegény elhunyt Sükei barátunk figyelemzetett téged ki láttemra. S ez első figyelemzetésedhez hiven azóta együttlétünkör többször e tárgyról beszélgettél, lelkembe csepegtetve magyar eredetiségünk kiváló szálait, s felkölve bennem az önbizalom tetterjét, illő tehát, hogy te élvezd annak legközvetlenebbül édes gyümölcsét is, ugyanis én utosó Pesteni létem alkalmával több ahhoz értők, s hőkeblű honfiak buzdítása folytán, de meg azon körülmény következtében is, hogy népdalaim nagyobb része már ily rövid idő alatt is nemcsak a salonok bensejébe hatolt el, hanem — mi legfőbb érdeme — a szívem legbensőbb hajlamaitól ölelt nép is szelvébe hosszába énekli azokat: elhatároztam magam nagy operát írni. De nézeteim a nemzeti operáról oly sajtászerük s oly különbözök a most divatozó s idegen művészek által készült nemzeti operáktól, hogy szövegét sem akarnám elkorcososult véru költőre bízni. A most élők közt, a mennyire személyesen őket ismerem, egyedül te vagy, ki gondolatommal is egyezőleg, a magyar nép jelleméhez, szokásai s sajtáságaihoz hiven — meg tudná azt írni.

Azért édes pájtás! fölkerlek nemzetiségünk érdekében is, írj nekem egy legfőbb 3 felvonásu magyar operaszöveget, s hozzá oly nemzeties zamatu zénét csapunk, hogy még a délibábos római betyár, juhász stb. fognak belőle ariákat énekelni előadatas után. Mert édes druzám a hazai művészet és irodalom szenge virágainak élesztése, növelése, az

egyedüli fennmaradt eszköz nemzetiségünk fentartásához. Ki foghatná nyugodt lelkiismerettel a károztatás követő dombi e nemzetre azért, hogy míg a külföld, a kedvező körülmények védszárnyai alatt óriássá növelheté szellemi erejének termékeit, mi a folytonos élethalálharc fáradalmi közt, csak harczi babért vivhatánk ki? — és kinek keblét ne dobogtatná magasos öröm, látva, mint hull le a szunynyadó nemzetről a közömb leple, mint siet elfoglalni a nemzetek sorába nékie szánt méltó helyet, s helyrehozni az elmulasztottat? — Ki ne érzéné lelkét gyönyörtől áthatva, látva, miként buzog föl a közlekesültség forrásából a teremtő erők élet-szíkrajá! — Fölhatand-e az majd lángjával oly magasra, hogy fényt deríthessen a honra s bámulat, részvét, tisztelet tárgyává tesse az a közömbös külföld előtt? Ki tudja! — Csak mi teszünk meg a magunkét — egyrésztől buzdító előismerés és pártolás, másrésztől a tökély felé ernyedetlen buzgó törekvés.

Mi édes Kálmánom mindketten olyan pályára léptünk, mely a nemzetnek kölcsönzött fényben találja önfényét! — Haladjunk a kitűzött ösvényen folytonosan.

Nagy a munka, melyet élénk kítűztem, de nem is fogjuk elhamarkodni, ugyanazért e tárgyra vonatkozó nézetidet közöld velem mielőbb s remélem kezét fogsz velem az indítvány kivételében.

Küld el kérlek G. Fáy s Pecsényanszky leveleit is, ha lehet a tudva levő s rám névze kedves küldeményekkel. Ne hagyj soká a bizonytalanságban.

Egy Egerből kapott levélben szomorító hírt halottam Erdélyi Józsi kedves barátomról is, add át neki barátai tiszteletet s részvéteimet, de leginkább szeretném, ha a dolog mibenlétéről tudósítanál, mert én csak felületesen hallottam. Kedves nődet, valamint Erdélyinét is honfűltag üdvözölve maradtam: (2 példány «Magyar dalbokrétá II-ik igaz barátod Simonffy Kálmán».)

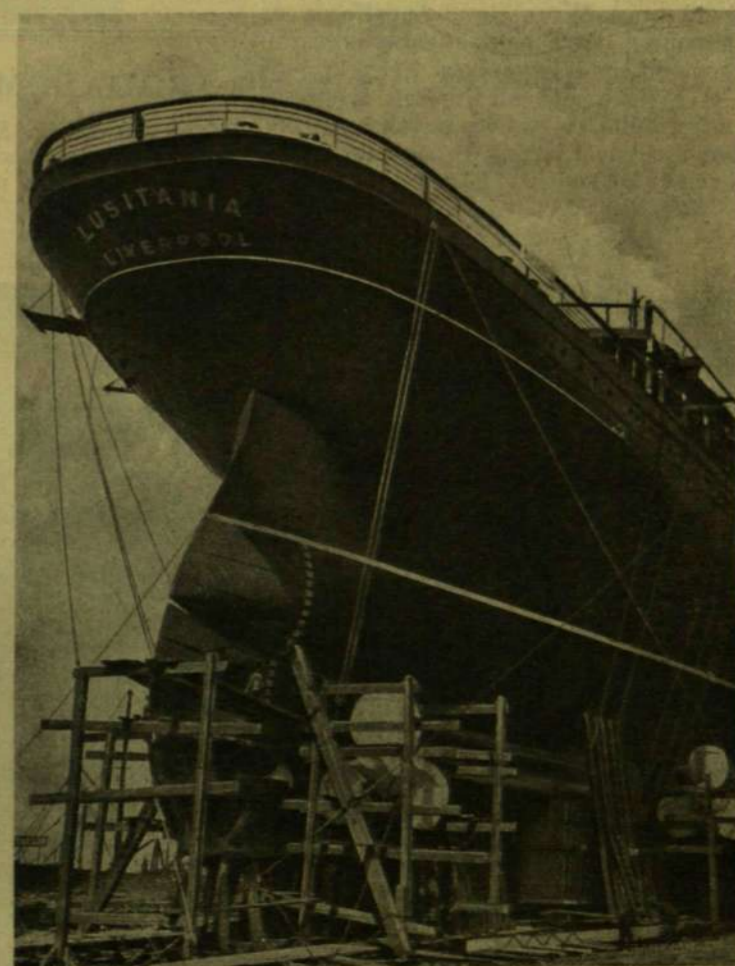
A VILÁG LEGNAGYOBB HAJÓJA.

A tengeri kereskedés oly fontos tényezője a népek jólétének, hogy manap minden nemzet a legnagyobb erőfeszítéssel arra törekszik, hogy abból minél nagyobb részt hódítson el magának; voltaképp a világot mérfél évig feszültségben tartott japán-orosz véres háború is a körül forgott. Sőt vannak országok s ezek közt hazánk, melyek földrajzi fekvésük és ethnographiai viszonyaik folytán azon veszedelemben forognak, hogy szabad tengeri kereskedés nélkül idők multával állami függetlenségüket is elveszítenék.

Igen természetes tehát, hogy a hajók lévén

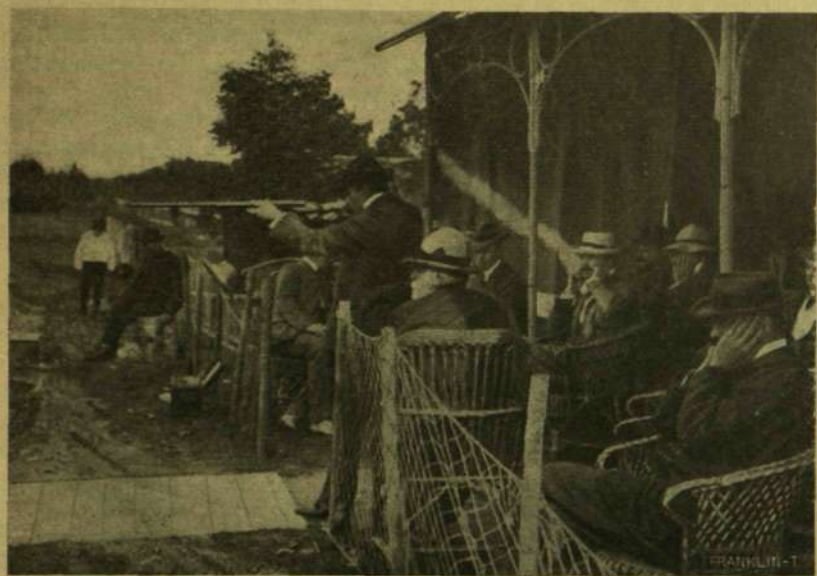

A «LUSITÁNIA» ELŐRÉSZE.

A «LUSITÁNIA» HÁTSÓ RÉSEZE.

A VILÁG LEGNAGYOBB HAJÓJA.

LÖVÉSRE KÉSZEN.

CZÉLZÁS.

GALAMBLOVÓ VERSENY TÁTRA-LOMNICZON.

ter) tesz ki, tehát két csomóval gyorsabb a Kaiser Wilhelm II. sebességénél. E szerint a Lusitania 1100 kilométernyi utat fog naponként megtehetni. A hajóóriás e rendkívüli sebessége, tekintve nagy szélességét, csak úgy volt elérhető, hogy teknője vonalai meghatározását hosszasan modellkísérletek előzték meg és azzal, hogy sikerült 66—68,000 lóerejű hajtógépeket hozzá tervezni. Ha ezt a rendkívüli, eddig még soha el nem ért hajtóerőt a rendes gépekkel akarták volna előállítani, akkor oly nagyméretű tengelyek egyeb alkotórészeket kellett volna önteni, amelyek gyártása alig leküzdhető nehézségekkel járt volna; ha pedig kettő helyett három gépet alkalmaznának, tengelyek alkalmas elhelyezése okozna nehézségeket. De mindkét esetben ily óriási méretű dugattyús gépek okvetlenül a hajó nagy rezgését okoznák, a mi pedig ily legelsőrangú utasszállító hajónál mindenképp elküzdendő volt. Ezek voltak az okok, melyeknél fogva turbinás gépek alkalmazására történt a döntés; valóban merész gondolat, ha meggondoljuk, hogy Parson csak hét évvel ezelőtt tette első kísérletét turbinák alkalmazására egy kicsi 250 tonnás járműnél, melyet a kormány adott rendelkezésére. A turbinákhoz 25 kazán 192 tüzelőhelylyel szolgálta az óránként szükséges 435 tonna gőzt, mihez szintén óránként 50 tonna kőszén szükséges, tehát 1200 tonna 24 óra alatt. Annál fogva ne csodálkozzunk, hogy a gépek és kazánok kiszolgálásához 400 ember szükséges. Négy kémény vezet el a füstöt. Az alkalmazott szögecsék száma négy millió, melyek egymagukban 50,000 kilogramm súlylyal bírnak. A hajónak kettős feneké van öt láb távolsági közzel. Csöndes viz-

ben a hajó 30 csomót haladhatna, de az elért 66—68,000 lóerő mellett 25 csomó közepes sebességre számítani lehet az Atlanti-óceán háborgós vizeiben is. Az annak idejében oly nagy hírű *Great Eastern* 80 lábbal volt rövidebb, öt lábbal keskenyebb és három lábbal kevesebbet merült. Nagy lépés, sőt ugrás volt ez a hajó annak idejében. Ha be nem vált, nem annyira technikai fogyatkozása, hanem az volt a főoka, hogy azon időben nem létezett még oly hosszú dokk, melyben fenekének tisztítását vagy javítását eszközölhették volna. Kénytelenek voltak tehát szeretlen költségen óriási rostélyzatot lerakni és a hajót azon oldalt fektetni.

A *Lusitania*, ha nem is mindenkorra, de mindenesetre sok időre az utolsó szó az Atlanti hajóépítéseterén, mert mindaddig, a míg nagyobb dokkokat az eddigieknél nem fognak építeni, nem lehet hosszabb hajókat a forgalomra használni.

A keresztyáni tisztségre Lady Inverclyde volt felkérve, a *Cunard Line* társaság nemrég elhunyt, nálunk is jó emlékezetben állott elnökének, Lord Inverclydenek özvegye. A világ minden részéből számtalan üdvözlő sürgöny érkezett a hajó szerencsés vízrebocsátásának hírére úgy a *Cunard Line* társasághoz, mint a John Brown és társa hajóépítő céghez.

Reményi Antal.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Jó magyarság. Kelemen Béla, kinek már több érdemes nyelvudományi és irodalmi tárgyu munkát köszönhetünk, most egy a jó magyarság, más

szóval a helyes, szabatos és magyaros beszéd és írás dolgaiban tájékoztató könyvecskét adott ki. Kettős feladatot igyekezett megoldani. Egyrészt helyesírási szótárt állított össze a közoktatási kormánytól elrendelt iskolai helyesírás alapján, a mi ugyan sok következetlensége és az ellentétek kiegyenlítésére való nem mindig sikerült törekvése miatt elég ingatag alap, de mellőzni nem lehet, mert végre is ez ma a legáltalánosabb érvényű magyar helyesírás. Másfelől tájékoztatást igyekezett nyújtani a nyelv-helyesség és magyaros írás kétséges esetiben. A mennyiben ezek a nehézségek egyes szavakra és kifejezésekre vonatkoznak, a szótári részben foglalkozik velük, a könyvecske második részében pedig az általánosabb természetű nyelvtani tudnivalókat tárgyalja. Munkája végzésében helyes érzék vezetette, mérséklet és túlzásoktól való tartózkodás és a nyelv természetének és szellemének alapos ismerete. Félhasználta az idevágó irodalom legjavát s így sikerült egy igazán jóra való, derék kis könyvecskét összeállítania, a melyet nagy haszonnal forgathat mindenki, a ki jó magyar beszédre tart valamit.

A sarki fény fontos természettudományi kérdéséről adott ki egy füzetet Fenyes Ferenc. Kezdi a sarki fény ismeretének és tudományos vizsgálatának rövid történetét, folytatja leírásán s úgy fog bele a nevezetes jelenség magyarázatába. Szól általánosságban a sarki fényről, aztán periódusairól, a sarki fény, a napfoltok és a földmágnesség periódusainak azonosságáról, a sarki fény fizikai tulajdonságairól, mesterséges sarki fényekről, a sarki fény magyarázatára felállított elméletekről. A füzet az anyag gondos tanulmányozásának eredménye s természettudományi dolgokkal foglalkozók sok érdekességet találhatnak benne.

Liptó-Ujvár története. Teschler Béla liptóújvári plébános közlése iránti érdeklődésből megírta annak történetét az ott helyben található kútfők alapján. Liptó-Ujvár sohasem volt valami nevezetes hely, messze esett a hadak szokott utjaitól s ezért története sem valami változatos. Egy ízben mégis belejátszik a magyar irodalom történetébe, mint Balassa Bálint ifjúsága egy részének színhelye. Azért a szerző szükségesnek látta beleszólni munkájába Balassa Bálint életrajzába is, a mi talán fölösleges kitérés, annyival inkább, mert csupa ismert dolgokat mond el újra. Könyvecskéje különben inkább a helyi érdeklődés kielégítése végett, mint történettudományi célokból van írva s ennek a czéljának eléggé meg is felel.

Igazmondások könyve. Szöllösy Balázs gondolkodó, józan ítélletű ember lehet, szorgalmas olvasója az irodalom magasabb termékeinek, kedvelője az életbölcséset rövid mondásokba foglaló aforizmáknak. Maga is megpróbálkozott ezzel a műfajjal s nyilván olvasókra is akadt, mert kis könyve most már a második bővített kiadásban jelen meg. Nagy sereg aforizma van benne, melyek ritkán mélyek, de többnyire az igazságot, vagy az igazság valamely oldalát fejezik ki. Formájuk nem mindig elég elmésen kihegyezett, de nagyjában és egészében véve egy jóra való, tanult és világos eszű magyar ember érett gondolatai, melyeknek az olvasó szempontjából megvan a maguk értéke.

Iparművészeti dolgok. A magyar iparművészeti társaság folyóirata, a *Magyar Iparművészet*, melynek szerkesztője Fittler Kamill és főmunkatársa Györgyi Kálmán, most megjelent új számát főleg oly szépen sikerült s oly gyászosan elpusztult milánói magyar iparművészeti kiállításunknak szenteli. Györgyi Kálmán cikke s a nagyszámú szép kép még a tűzkatasztrófa előtt készült, — fájdalom-

mal nézzük, mi mindenünk veszett oda, de legalább emlék marad róla e tartalmas közleményben. Közli a füzet a külföldi lapok közül a főbbeknek véleményeit is kiállításunkról, e vélemények is nagy elismeréssel, sőt magasztalással szólnak a magyar csoportról. A füzet további közleményei során látjuk Divald Kornél cikkkét a sárosvármegyei múzeumból egy másik cikket a soproni evangélikusok régi temetőjéről s különböző apróbb hazai és külföldi iparművészeti közleményeket. — Divánpárna rajzmintákat adott ki himzés, bársonyégítés és festés czéljaira Hermányi Sztankay Lajos kecskeméti ipariskolai tanár egy füzetben, mely Szel Nándor kiadónál Kecskeméten jelent meg s ára 3-50 kor. — Az iparművészeti társulat pályázatát hirdet a társulat kiállításain iparosoknak kitüntetésül adandó éremre. A pályadíj 200 korona, a határidő folyó évi november 5-ike.

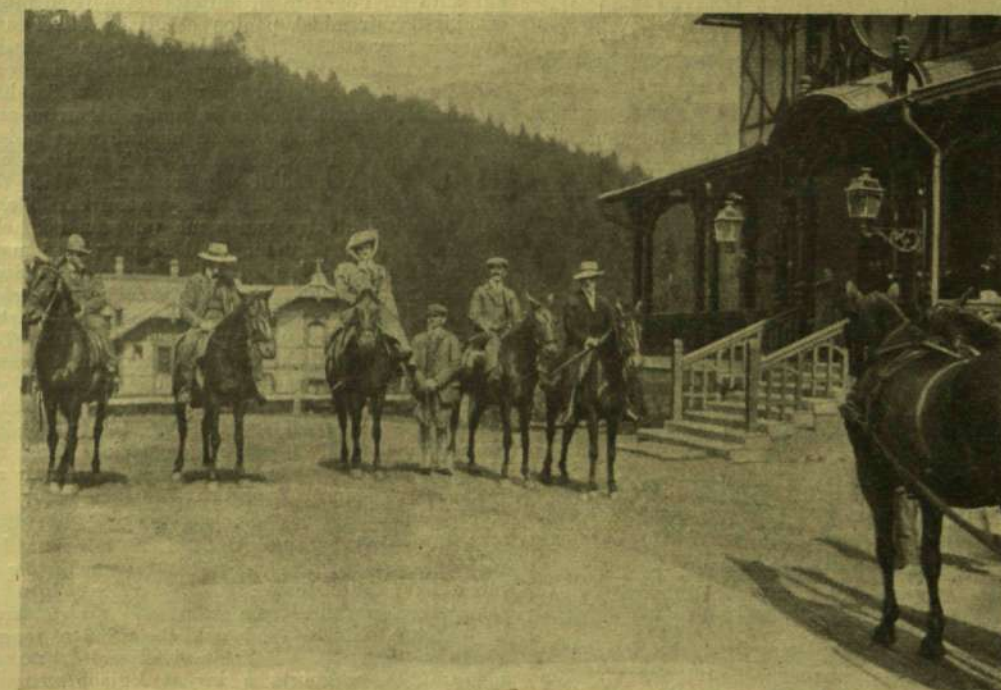
Új könyvek.

Kelemen Béla: Jó magyarság. Tanácsadó a magyar nyelvtan és helyesírás kétséges esetében. Budapest, Athenaeum.

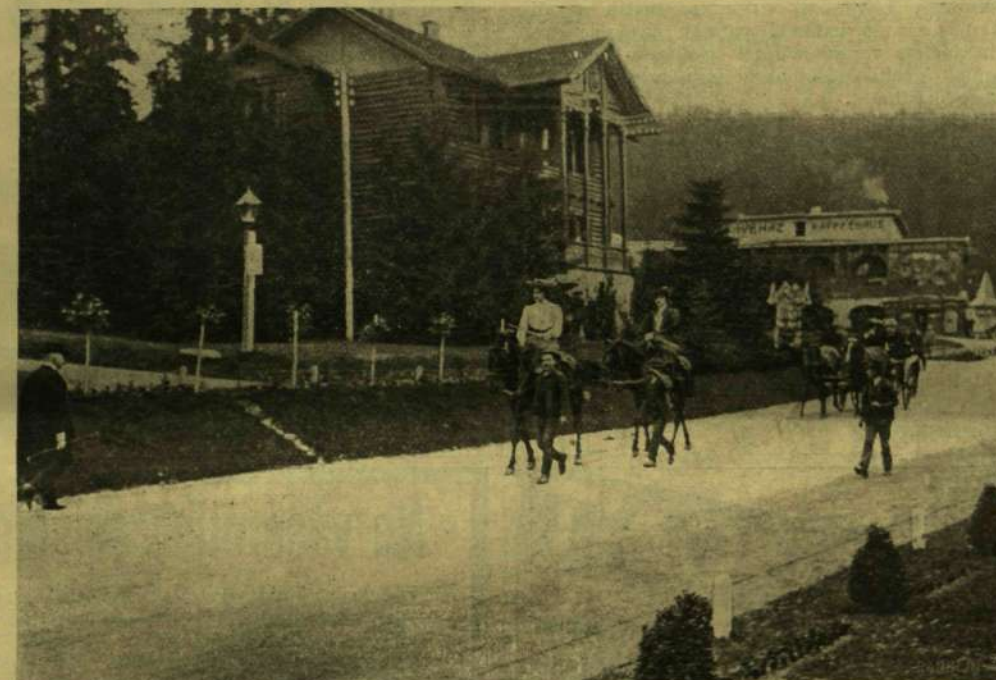
Fenyes Ferenc: A sarki fény, különös tekintettel a hazai viszonyokra. Budapest, Lampel-Wodianer részvénytársaság, ára 1-50 korona.

Teschler Béla: Liptó-Ujvár története. Kútforrások nyomán összeállítva. Liptószentmiklós, Lőv Dezső kiadása. Ára 1.50 korona.

Szöllösy Balázs: Igazmondások könyve. Második bővített kiadás. Máramarosziget. Ára füze 2 korona, díszkötésben 3 korona.

KIBANDULÓ TÁRSASÁG LOMNICZON.

MEGÉRKEZÉS. TÁTRAFÜREDRE.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: BIRÓ FERENC földbírtokos, 48-as honvédfőhadnagy 76 éves korában Hidalmáson. — KISBACZONI BENEDEK JÁNOS pénzügyi titkár 58 éves korában Sátoraljaújhelyen. Özvegye, szül. Eördögh Ida, Kossuth Lajos nővérének, Breznayné, szül. Kossuth Zsuzsánnának, Kossuth Ferenc unokahuga. — WACHTEL LEÓ, Nagy-kikinda város rendőrkapitánya, Torontálvármegye törvényhatósági bizottsági tagja Nagy-kikindán. — MAMULTI MIHÁLY városi bizottsági tag, a mosonmegyei régészeti és történelmi egyesület tiszteletbeli tagja 76 éves korában Magyaróváron. — KOZANAC JÓZSEF horvát író 48 éves korában Kapronihán. — BINGER IMRE máramaroszigeti lakos, 80 éves korában Csikszereván. Az elhunyt a híres Lenkey-huszárezredben mint őrmester szolgált. — DR. MAGYARY KÁROLY, Alsó-Fehér vármegye nyugalmazott főorvosa és törvényhatósági bizottsági tag, a nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár igazgatója, az alsófehérvármegyei orvosgyógyászati egyesület elnöke, Nagyenyed város képviselői tagja 68 éves korában Nagyenyeden. — BAROS ISTVÁN makói villámstelepi főpécs 55 éves korában Makón. — IFJ. DOFFKA GYÖRGY 42 éves korában Budapesten. — DR. LÁCZAY SZABÓ LÁSZLÓ 62 éves korában Sárospatakon. — TÓTH GÁBOR szabadszállási ev. ref. lelkész, egyházi tanácsbíró 72 éves korában. — GESZTI MOLNÁR PÁL 48-as honvéd és nyugalmazott rektor 77 éves korában Abonyban. — SZONNER REZSŐ 48-as honvédhuszár-főhadnagy 86 éves korában Baján. — SÁROSPATAKI PATÁKY VIKTOR birtokrendező és hitel-estítő mérnök, az Erdélyrészi Birtokrendezési Mérnök-Egylet elnöke 63 éves korában Kolozs-

TÁTRAI OMNIBUSZ.

KÉPEK A TÁTRÁBÓL.

BUER JENŐ, AZ ANDRÁSSY-UTI TÁVGYALOGLÓ.

nője Budapest. — Nemespáni és gyöngyöshalászi HAMA IONKA, öz. Hama Árpád néne Esztergomban. — FARAGÓ SÁNDORNÉ szül. Muntean Eugénia 19 éves korában. — RAISZ MIKSA, öz. Nemespáni Ilona 28 éves korában Kassán. — ÖZ. gróf SZÁRNY LÁSZLÓNÉ, szül. Grünne Marianne grófnő, csillagkeresztes és palothalyi, Szápáry Frigyes gróf es. és kir. kamarás, főrendiházi tag édesanyja Áltmünsterben. A halottat az alberti-irai családi sírboltban helyezték el örök nyugalomra.

EGYVELEG.

* A világ legnagyobb vasuti étterme a londoni Viktória-indóház tőzsomszédságában épül s 1.800.000 koronába fog kerülni.
* János abessziniai császár birodalmában a dohányszak vagy bagózás halálbüntetés terhe alatt meg van tiltva.
* Patti Adeline évenként átlag 840.000 forintot keresett; mostanában 120 ezer forinttal is beéri.
* Mióta az angol parlament működik, valamennyi tagja egyszerre soha sem volt jelen.
* Angliában vasárnapi napon csakis felségárulási esetben, vagy a közbéke megzavarása esetén lehet valakit letartóztatni.

A legújabb amerikai öszetételt, divatos kellemes, vonzó illatot árasztó parfüm a 'Diana carfeum', Urak, hölgyek égyaránt csodákat beszélnek a pikáns, elbűvölő illatáról, melyet a pesti ury hölgyek egyszerre felkaptak.
Eredeti 5 koronás nagy üvegekben szállítja a magyarországi főraktár Erényi Béla Diana-gyógyszertára, Budapest, Károly-körút 5.

Bob-hashajtó a legkellemesebb (10 fillér.)
A zenetudás magyarosítása. Rozsnyai Károly zenemű-kiadó céltudatosan és meglepő eredménnyel fáradozik a zenetudásra való anyag magyarosításán.
A módszeres zongorajátékot legjelesebb művészeinkkel íratta meg. Ezek a művek méltán versenyezhetnek a külföldi Peters és Litolff czégek kiadásában megjelent művekkel.
Chován Kálmán, a zeneakadémia tanárképzőjének vezetője metódikája nyomán Zongoraiskolát írt kezdők részére. Ez az eddigi iskolák között a legjobb és két évre való fokozatosan csoportosított anyaga a lehető legjobb sikeres tanításra alkalmas.
A műböz szervezen alkalmazkodik Thomán István zongoraművész és tanár feltűntést keltő műve: A zongorázás technikája. Alapvető gyakorlatok az egyenletes és virtuozitáték elsajátítására. Az egyes fizetek címei: Ujjgyakorlatok. Hangoriskola. Hangzatok és hangzat-futatok. Oktávgyakorlatok. Kettősfogások. Ekesítések.

Bach híres preludiumjait, tizenöt kétszólamu és tizenöt háromszólamu invenzcióját, a kis fűgákat és a wobl-temperitres Klavier szemelvényeit Szendy Árpád tanár adta ki. Fokozatosan állította össze Bach műveit, ezenkívül újrenddel, pontos előadási jelekkel és magyarázó jegyzetekkel látta el a klasszikus gyakorlatokat. Az előadási darabok nagy és változatos sorozatból kitérnek: Bátor Izidor Menuette, Gavotte Sarabande és Gigue Courante, Tocata Pastorale, Szekzinzo című darabja és husz könnyű, hálás modorban írt dallamos ifjusági műve. Lányi Ernő Lyrai hangulatok című tiz remek előadási darabot írt. Farkas Odón Három hallgatónő-táncja, a magyar művészi lélek kiváló alkotása, hivatva a magyar szónákák helyett új formát megteremtetni. Gaál Ferencz Első magyar ábrándja igen értékes és hálás szerzemény. Szendy Árpád két apróság, magyar rapszódija ragyogó színével a lehető legnagyobb elterjedésre számíthat. Az elméleti művek közül legújabbban megjelent Bloch József hegedűtanár kitűnő Művészeti tanulmány második kiadása. Minden magyar érzelmi zenetanár helyesen cselekszik, ha Rozsnyai magyarosított műveit pártolja. Ezenkívül ezeket költöttünk eddig idegen, főképpen német zenei kiadványokra, a melyek egészen ferde irányba vezették zenei kultúránkat. A magyar zenei pedagógusok kipróbált műveit minden tanár teljes sikerrel ajánlhatja növendékeinek.

A női alak szépségéről. Lehet-e a fiatal lény alakjának kifejlődését előmozdítani és remélhető-e általában az eltűnt idomok visszacsérés? Igen s e tekintetben utalunk azon szerencsés kísérletekre, a melyeket a 'Keleti labdacsokek' minden rangu és rendű nők tettek. A 'Keleti labdacsokek' használata még mindig meghozta a kívánt legjobb eredményt, ott, a hol a fiatal lény idomainak kifejlődése késett, vagy a hol a kifejlesztett női idomok természetes okok avagy betegség miatt leestek. Ezek a csodás hatású labdacsokek ma már Éva mindazon leányainál, a kik szépségük és bájuk emelésére és gondozására súlyt helyeznek, a legnagyobb kedveltségnek örvendenek. A 'Keleti labdacsokek' azonban ama kiváló sajátágukon kívül, hogy kifejeztik és erősítik a női idomokat még kitűnő hatással vannak az egészségre is, azok használata veszedelmment egyáltalán nem jár és így annak kitűnőségéről bárki minden aggodalom nélkül meggyőződhetik.

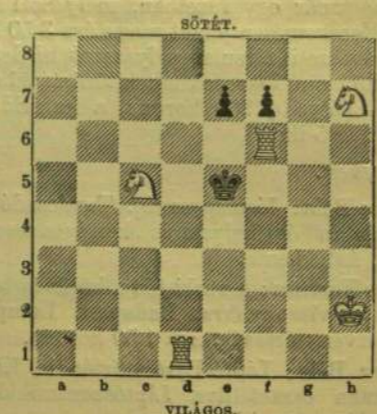
Szerkesztői üzenetek.

Zala. A cikik jönni fog.
Fehérség. Alkonyat. Az első dal. Most is csak azon a színvonalon áll, mint régebbi dolgaiban. Még mindig nem tette meg azt az egy lépést, mely a sikertől elválasztja. Pedig ez az egy lépés a legfontosabb, az igaz is, hogy a legnehezebb. A közpertség viheti mindenki, nagyobb dolgokat csak az igazi hivatottság mívelhet.
Gondolat. Hasonlatosságok. Igazán semmis, szinte gyerekre dolgok.

Mira. A költői elbeszélés oly hosszú, hogy már ezért sem közölhetnők. De van rá más ok is: nem áll irodalmi színvonalon. A nyelve meglehetősen lapos, köznapias, sokszor egészen beüfölt a prózába. Nagyon áradozva mondja el mondanandóit, a sok szó között ellapul a gondolatok csak homályosan, bizonytalanul, összefolyó körvonalakban van az olvasó elé állítva, a mit mondani akart

SAKKJÁTÉK.

2499. számú feladvány. Nyársik Agnestről, Szeged.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A 32-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Ritka madárnak kedves a kalitka.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

'Henneberg' selyem
csak közvetlenül! Fekete, fehér színes 60 krtól 11-35 frt met.-ként blúzok és ruhákra. Bérmentve és megvárnva hához szállítva. Gazdag mintaválaszték postafordulattal, Henneberg selyemgyár, Zürich.

Salvator Lithion-forrás
Természetes vasmentes Lithion-forrás kitűnő hatású vese-, hólyag-, rheuma- és kösvénybántalmaknál, veseleti nehézségeknél, csukorbetegségeknek a légsző- és emésztési szerek hurutainál.
Budapest főraktár Édeskuty L. urnál.

Vértess-lele Sósorszesz
Minden házban szükséges.

WACHTL ES TARSA BUDAPEST
IV., Eskü-út 6. sz. (Clotild-palota).
Ajánlja ósan felszerelt raktárát fényképezési készülékek és hozzávaló cikkekben.
Az általánosan elismert kitűnő Wellington papírok és lemezek egyedélársítói.
Arjegyék díjmentesen.

LEJÓBB FOG-CRÉME
KALODONT
a fogakat tisztán fehéren, épen tartja.

EGÉSZSÉGÜGYI SZEMPONTBÓL a ROHITSCHI 'TEMPEL'-FORRÁS határozottan a LEJÓBB ÜDÍTŐITAL.

Uj! Folyékony Uj! Somatose
étvagygerjesztő, idegedző erősítőszere.

Ne vásároljon selymet
mindaddig, míg mintákat nem hozottát a mi kezeskedett szolid, csodaszép üdönsgátló feketében, fehéren és színesben.
Különlegesség: Selyemkémák menyasszonyi, háli, társasági és utcai toilettokra, valamint blousokra, bélsére stb. K 1-13-ól egész K 18-ig méterenként.
Mi direkt magánfelelnek adunk el és a kiválasztott selyemszöveteket vám- és portmentesen lakásba szállítjuk.
SCHWEIZER & Co., Luzern U32. (Svájcz).
Selyemszövet-kivitel. Kir. ndv. szállító.

A nők szépsége kitűnő ápolószerre talál a 'Miranda'-crémében
Ezen kitűnő hatású szer, a legmegbízhatóbban távolítja el az arcbőr, nyak és kezek vörösségét és mindenféle tisztátalanságot, u. m.: szepit, májfoltot, pörpénés. Meggátolja a bőr repedését és az arcnak fiatalos üdéséget kölcsönöz. Teljesen ártalmatlan, legjobb arc- és kézfimnító szer. Számítalan elismerő nyilatkozat. Egy tégely 'Miranda'-créme 1 kor., egy doboz 'Miranda'-puder (három színben) 1 korona, egy darab 'Miranda'-szappan 70 fillér.
Kapható Budapest: TÖRÖK JOZSEF gyógyszerterárában vagy a készítőnél: DIENES I. C. utódnál Eszéken, Felsővárosban, a hol postai megrendelések azonnal utánvétel mellett eszközöltetnek.

Magyar Könyvtár
Egyes szám ára 30 fillér.
Szerkeszti RADÓ ANTAL.

E vállalat magában foglalja a hazai és külföldi irodalom legjelesebb termékeit, a szépirodalom, történelem, földrajz stb. köréből. — Ezen vállalat lehetővé teszi a nagyközönségnek, hogy kevés költséggel szép és a tudomány minden ágát felölölő könyvtár birtokába juthasson.
Kapható Lappel R. (Wodianer F. és Fiai) részv. társ. könyvkereskedésében VI., Andrássy-út 21., valamint minden hazai könyvkereskedésben.
Jegyzékkel készséggel szolgálunk.

Berketz István utóda kelme-, selyemfestő- és vegytisztító-gyára, Budapest, Kinizsi-utca 14.
Telefon 63-36. Vidéki megbízatások jutányosan és pontosan eszközöltetnek. Telefon 63-36. Postaküldemények czimzendők: IX., Kinizsi-utca 14. Árjegyzék ingyen.
Gyűjtő-telepek: IV., Váci-utca 51. V., Lipót-körút 16. VI., Izabella-utca 66. VII., Kerepesi út 78. VIII., Üllői-út 30. sz.

BORHEGYI BORVIZ
SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES CYÓGY ÉS ÜDÍTŐ SAVANYÚVIZ FORRÁSKÉZELÉSÉG BAROT, HÁROMSZÉK MEGYE
VEZÉRKÉPVISELŐ: NÁDAS MÁRTON BUDAPEST, CSÉNGERY U.66. TELEFON 238.

ZENEMŰVEKET ROZSNYAI KÁROLY
könyv- és zene-műkereskedésében
IV. ker., Muzem-körút 15. szám alatt.
Bő zeneműárjegyzék ingyen.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL
erősítőszere gyengélkedők, vörsségények és lábhadások számára. Étvagygerjesztő, idegedző és vérjavító szer. 11500
Kitűnő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Triesto-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerterárákban filliteres üvegekben á K 2.60, egész literes üvegekben á K 4.80.

Lábizzadás
kéz és hónalj izzadása ellen egyetlen biztos szer a 'Succin-Balsam', megszűntet minden bűzös helyi izzadást a legrövidebb idő alatt. 1 üveg ára 2 kor. Postán szállítói Prágy Esemir gyógyszerész Üstöd, Kalocsa mellett.

Fajkutyák.
Ajánlunk kitűnő vizsla, kopó, vad- és vadász- és borzabeket, és idomítva; továbbá óriás szent-bernáthegy, újfundlandi dogok, orosz agarak, skóciai juhász-utyák, magyar komondorok, uszkárok, törpe ebek és kitűnő patkányirtókat, angol-maszkákat, óriás fillesbagyokat, és és kitömött vadakat, diszgalombokat, madarakat; fajbarmfi, óriási lud, kacs, pulyka és tyuljakok, méhek és fészrelesek, állattenyésztési eszközök, állattápszere-készítményeket; állatok gondozására, idomítására, nevelésére és gyógykezelésére ellogadunk, cseréket és vételeket künt. Árjegyzék bérmentve künt.
DIANA-TELEP, Tar, Hevesmegye.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölesön R.-T.
Irodái: VI., Andrássy-út 5 sz. a. (saját házában).
Beizett részvénytőke: 40 millió korona. Elfogad betéteket, lezártított váltókat és előleget nyújt értékpapírokra.
M. kir. szab. oszt.-sorozatú közlarsító helye: VI., Andrássy-út 5. Köziálog-üzletei: IV., Károly-körút 48., IV., Ferencztek tere 4. (Irányi-utca sarok), VII., Király-utca 7., VIII., József-körút 2., VIII., Üllői-út 6.

PILULES ORIENTALES (KELETI PILULÁK).
Szépség, a nyak szilárdasága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dűssága.
Kezelése egyetlen a maga nemében és orvosi tekintélyektől elismerve. Az egészségnök semmiképen ártalmas. Ötven éves siker. Ezernyi elismerőlevél. Világhírű. Egy üveg használati utastással 6.45 K. utánvétel 6.75 K.
Diszkrét bérmentes szétküldés.
J. RATIÉ, gyógyszerész, 5, Passage-Verdeau, Paris. — Tessék czimezni: Török J., gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. Pserhofer Richard, gyógyszerész Bécs, Singerstrasse 15, Fr. Vitek & Co. Prága II., Wassergasse 19., vagy bármely előkelő gyógyszerterárá.

Az asztalosok szövetkezeti Butorcsarnoka.
A budapesti asztalos-ipartestület védőnöksége alatt álló Butorcsarnok
és hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorvásárló közönség figyelmét a VIII., József-körút 28. szám, Bérkocsis-utca sarok, valamint IV., Belváros, Ferencztek-tere 1. sz. a. királyi bérpalotában ósan felszerelt molern és stilszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adhatnak el
A Butorcsarnok szövetkezet
kiárólag csak budapesti képesített asztalos- és karpitos mesterek dolgoznak, ny Budapest környékén készített, vagy bícsi súlyú áruk elalásával nem foglalkozik.
Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. 11308
Minden egyes butordarab bizottság által felbírálva.

Szállítási hirdetmény.
A polai cs. és kir. tengerészeti hadiszertár 1907. évi anyagszükségletének biztositására, és pedig az V. osztályt (faolaj) illetőleg 1906. évi január hó 31-én, a többi alatt felsorolt osztályokat illetőleg 1906. évi október hó 12-én, mindenkor délutáni 4 órakor a lepecsételve beérkezett ajánlatok fölött a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál pályázati versenytárgyalás fog tartatni.
A szállítandó anyagok a következő osztályokba vannak beosztva, ezeknek egy néhányá pedig csoportokba:
I. oszt. Deszkák és ragasztófa fenyő- és vörössenyő-fából.
II. Tisztítógyapot, Bőráruk, Fűzők, Lenolaj, Marhafaggyu.
III. Közönséges mosószappan, fagygyertyák, paraffin és stearin, stearingyertyák.
IV. Szappanok, Eszetek és kefek, Fűzők, Takarók.
V. Kátrány, szarok és mézga.
VI. Rudaosok, sodrony, bádóg és szögek vörösszögek,
VII. Vörösszöcsövek, Csövek pénzötvényből, Rudaosok, surlóbádóg, borítóbadóg, pénzötvényből.
VIII. Kautsukgyertyák, Sárgaréz rudaosok, rudaok, bádóg, sárgaréz-sodrony.
IX. Csúvat munkabűtényekre, Vékony alattások, kőtélgyártmányok kenderből, Kábelszerien készített kötéleműek.
X. Spárga kátrányozatlan kenderből, Takarók.
XI. Hajlítható és szab. acélsodronyoktól, Asbest- és asbest-kautsuk-cikkkek, Tömleők nyers kenderből.
XII. V. oszt. Deszkák és ragasztófa fenyő- és vörössenyő-fából.
XIII. Tisztítógyapot, Bőráruk, Fűzők, Lenolaj, Marhafaggyu.
XIV. Közönséges mosószappan, fagygyertyák, paraffin és stearin, stearingyertyák.
XV. Szappanok, Eszetek és kefek, Fűzők, Takarók.
XVI. Kátrány, szarok és mézga.
XVII. Rudaosok, sodrony, bádóg és szögek vörösszögek,
XVIII. Vörösszöcsövek, Csövek pénzötvényből, Rudaosok, surlóbádóg, borítóbadóg, pénzötvényből.
XIX. Kautsukgyertyák, Sárgaréz rudaosok, rudaok, bádóg, sárgaréz-sodrony.
XX. Csúvat munkabűtényekre, Vékony alattások, kőtélgyártmányok kenderből, Kábelszerien készített kötéleműek.
XXI. Spárga kátrányozatlan kenderből, Takarók.
XXII. Hajlítható és szab. acélsodronyoktól, Asbest- és asbest-kautsuk-cikkkek, Tömleők nyers kenderből.
XXIII. V. oszt. Deszkák és ragasztófa fenyő- és vörössenyő-fából.
XXIV. Tisztítógyapot, Bőráruk, Fűzők, Lenolaj, Marhafaggyu.
XXV. Közönséges mosószappan, fagygyertyák, paraffin és stearin, stearingyertyák.
XXVI. Szappanok, Eszetek és kefek, Fűzők, Takarók.
XXVII. Kátrány, szarok és mézga.
XXVIII. Rudaosok, sodrony, bádóg és szögek vörösszögek,
XXIX. Vörösszöcsövek, Csövek pénzötvényből, Rudaosok, surlóbádóg, borítóbadóg, pénzötvényből.
XXX. Kautsukgyertyák, Sárgaréz rudaosok, rudaok, bádóg, sárgaréz-sodrony.
XXXI. Csúvat munkabűtényekre, Vékony alattások, kőtélgyártmányok kenderből, Kábelszerien készített kötéleműek.
XXXII. Spárga kátrányozatlan kenderből, Takarók.
XXXIII. Hajlítható és szab. acélsodronyoktól, Asbest- és asbest-kautsuk-cikkkek, Tömleők nyers kenderből.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNÉVŰ ÓRAÜZLETE.
Hlapított 1847.
Bausweller János
Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műóra, főtárlója a remontoir ingóráknak stb. stb.
ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE
Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros 11409
Cs. és kir. senege József főherczeg udv. szállítója.
Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Központi víz- és gőzfűtések, légszesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vizerőművi emelőgépek stb.
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készítettetnek.

DAVID KÁROLY & FIA
DOBOZ, PAPIRÁRU ÉS SZAB. FEMKAPOCS GYÁRA
Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám
Gyárt Papírtányért, bombázert és jardinet-dobozokat. Sajtolt kerek dobozokat, légmentes elszárhozó, összehajtható dobozokat, pólyák, kötőgyapot, stb. csomagolószereket, valamint hússöt lemez-osövek készítés szerinti nagyságban. Teás-dobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filleres tea csomagolásához.
Gőzörőre berendezve. 300 munkás.
Napi gyártás 150,000 doboz. 1131

Minden ajánlattevőnek szabadidejében áll ajánlatot csak egy osztályra vagy különválasztott ajánlatot több osztályra vagy egyes csoportokra beadni.
A közelebbi részletes és általános szerződési feltételek, nyomint a szállítandó tárgyakról szóló jegyzékek és ajánlati minták a következő helyeken betekintheők, illetve megszereshetők:
A cs. és kir. közös hadügyminiszterium tengerészeti osztályának irodai igazgatóságánál Bécsben; a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál Polában, a haditengerészeti parancsnokságánál Triestben és a tengerészeti különítményparancsnokságánál Budapestben; a kereskedelmi és iparkamaránál Bécsben, Budapestben, Prágában, Pilsenben, Reichenberghben, Egerben, Budweisben, Brnóban, Troppanban, Grécében, Laibachban, Klagenfurtban, Triestben, Károlyban, Lembergben, Krakóban, Brodyban, Zágrábban, Fiumében, Debreczenben, Kolozsvárott, Brassóban, Pécsen, Szegeden és Pozsonyban a magyar gyáriparosok szövetségénél Budapestben, továbbá Villachban a városi tanácsnál; a faolajszállítást illetőleg Pola, Capo d'Istria, Pirano, Parenzo, Rovigno, Spalato, Ragusa, Cattaro és Castelnuovo városok tanácsánál, illetve község-hivatalánál is.
A szállítandó anyagokból, a mennyire az egyes cikkek természete megengedi, a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál Polában és a tengerészeti különítmény parancsnokságánál Budapestben mintajegyzmény van, mely az érdekeltektől a hivatalos árkában megtekinthető. Szóbeli felvilágosítást a fentebb említett cs. és kir. tengerészeti hatóságok nyújtanak.
Pola, 1906 szeptember hóban.
A cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnoksága. 10604

TANULJUNK ANGOLUL!

Bizony. Angol-Magyar beszélgetések kézikönyve. Vázonba kötve. 3.20 K
 Gaspey. Angol Nyelvtan. Magánhasználatra. Kötve. 3.60 K
 Ollendorff. Eredeti angol nyelvtan. Vázonkötésben. 3.60 K
 Volland dr. Angol olvasókönyv. 1.40 K

Kaphatók Lampel R. könyvkereskedésében (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapesten, Andrásy-ut 21.

Csíz fűrdőbe utazók figyelmébe!

A Margit-nyaralóban szobák 1 koronától 6 koronáig, a Margit-penztárban, keleten szabad elidőztetés és kiszolgálattal elő- és utóévtől 3 kor. 20 fill., főként 4 koronától kaphatók. Levelek intézendők Margit-nyaraló avagy penzió felügyelőjéhez. Nem új épületek, tehát egészséges lakások.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest Egyetem-u.4.

Kitűnő minőségű

utibőröndök

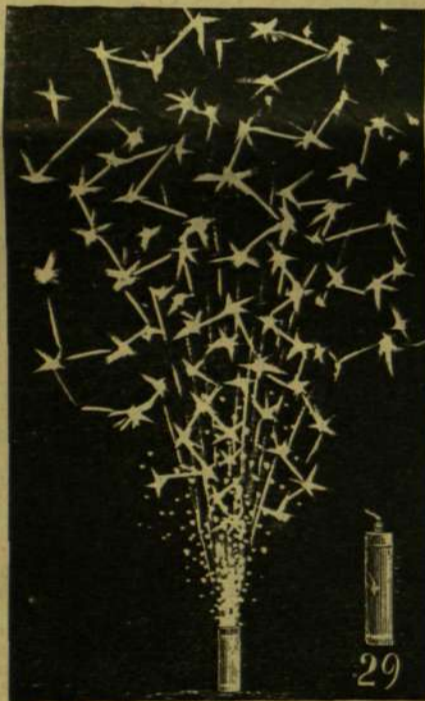
kosarak, kézitáskák, toilettáskák, női kalapbőröndök és bőrdíszművek legnagyobb választékban

HELLER MÓR utóda

bőröndösnel,

Budapest, Károly-körut 3. szám.

Képes árjegyzék vidékre ingyen és bérmentve.

Tűzijáték, lampion, léggömb, confetti és zászló kapható EMMERLING A. gyárosnál, Budapest, IV. kerület Gróf Károlyi-utca 24. szám.

Rozsnyay Máttyás chininezukorkája ízletes chiniből.

Többszörösen kitüntetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók fűvei vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen! Nem keserű! Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 ha minden egyes piros csomagolópíron Rozsnyay Máttyás névalírása olvasható. 11266

Rozsnyay Máttyás gyógyszerelő Arad, Szabadság-ter.

GERŐ ADOLF
 Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 4. sz.
 fájós lábakra.

1900. Párisi világiállás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
 körgyógyász Bécs melletti Kornenburgban.
KWIZDA-féle Restitutions-fluid
 osás és kir. szabadalmosított mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő- és utóévtől, inak megerősítését stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions-fluid
 csak a mellékelt recepttel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve forrástól Török József Gyógyszertár, Budapest, Király-u. 12., Andrásy-ut 26.

Ha őszül a haja
 ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,
 mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
 ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
 Budapest, V/49. Szabadság-ter. Sétány-utca sarkán. 11186

Övjátok lábaitokat!
 Impregnált asbest-labdák-lapok
 térszem, hólyag és bőrvérk. Mindenben bejött, különösen a kellemetlen lábizás és talp-égés megszüntésére, ha viseljük a dr. Högyes-féle impregnált talpakat. Párja K 2.-, K 1.- és K -60. Szétküldés névértel. Ismételődőknak rabat. Prospektusok ingyen. Wien, I., Dönnelkauerbastei. 21/G.
 Az összes asbestárak raktára.

KÖVÉRSÉG koral vérség. Kínos, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnek kezdője az emésztési zavarok és az elhízás okozza. Azért kell ideje korán, ha a haj nincs még elhízódásra, csak egy kísérlet tenni a világhírű Mandor-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megkísérteni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Teljes orvosi és vegyszeri bizonyítványokkal és utasítással utánvétel, vagy a pénz beküldése mellett, szétküldi.
 Károly-körut 2/V TÖRÖK JOZSEF Gyógyszertár, Budapest, Király-utca 12. sz.
 Mad. Mandl Ida, Bpest.

Szép, szebb, legszebb
 lesz mindenki, mert 2-3-szori bekenés után eltűnik az arczról pattanás, kiütés, szeplő, májfolt, sötét ráncok is a valódi angol
BALASSA FÉLE UGORKATEJ
 használata által.
 Teljesen ártalmatlan és a kéz-, nyak-, váll-, arczbőrt biztosan fehérré, üdévé, finommá varázsolja 1 üveg ára 2 kor. Ehhez ugorkaszappan 1 kor., puder 1.30 kor., ugorka-crème 2 kor. Kaphatók a gyógyszerárakban. Csak Balassa-féle a valódi! Balassa Kornél gyógyszerár Budapest, Erzsébetfalva.

Tankönyvek és segédkönyvek
 az ország összes elemi-, polgári-, reál-, gimnázium-, kereskedelmi-iskolái és tanítóképezdei számára
 a legújabb kiadásokban megrendelhetők
 LAMPEL R. könyvkereskedése
 (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál, Budapest, VI., Andrásy-ut 21.

Sok millió előkelő urból használja a világhírű Földes-féle
MARGIT-CREMET,
 mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépíti. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindenemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a **MELANOGENE**
 fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakállát, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
 Ára 2 korona 80 fillér.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítőt: **Földes Kelemen Gyógysz. Arad.** Budapesti ártár: Török József Gyógysz. Király-u. 12 és Andrásy-ut 29. Kapható minden gyógyszerárban.

VASÁRNAPI UJSÁG

36. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, SZEPTEMBER 9.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A Világhírűtől-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A KOLOZSVÁRI ÚJ SZÍNHÁZ.

MAGYAR színjátszásnak legrégebb hagyományai tulajdonképpen Kolozsvárra vezetnek vissza. Csak ez az egy város mondhatja el magáról széles országban, hogy száztizennégy esztendő óta mindig volt magyar színjátszás falai között. Az a régi, rozszant épület Kolozsvárott, a melyből most díszes, új palotába vonult a színészet, az ősanja minden magyar színháznak, egy évszázad művészettörténetének gazdag és becses emlékei vannak vele összeszőződve.

szinjátszásra való törekvésnek; az a Felvinczi György, a ki először kért 1696-ban magyar színjátékok tartására engedélyt, tordai származású ember volt. Azután is, századnyi pihenő után Erdélyben, Marosvásárhelyt és Kolozsvárott kezdtek magyar színházak alakításával próbálkozni. Az igaz, hogy ilyen félig műkedvelőkből, félig hivatásos színészekből alakult társulat Pesten is kezdett játszani, de míg itt nem lett belőle csak szánalmas bukás, Kolozsvárt sikerült az első állandó magyar társulatot megalapítani. Ebben a főrdem az erdélyi magyar főuraké s legelső sorban az idős báró Wesselényi Miklósé.

Az erdélyi urak nem voltak annyira elnémetesedve, mint azok a magyarországi mánások, a kik német színházakat tartottak kastélyaikban a maguk pénzén. Lelkesen fogadták a kolozsvári magyar színelőadásokat, sőt legelőjén mint műkedvelők maguk is részt vettek bennük. Áldoztak pénzt, időt, buzditottak, agítottak az ügy érdekében s példájuk magával ragadta a polgárságot is, mely mindig szívesen utánozza a nagy urakat. Wesselényi pedig patronusa, Maecenása és intendánsa volt a magyar színészeknek, nem sajnálta tőlük sem idejét, sem munkáját, sem pénzét. Ő volt a lelke az egész, kicsiny kezdeteiben is óriási fontosságú

A KOLOZSVÁRI ÚJ NEMZETI SZÍNHÁZ. Krudy István fényképe.